scen & FILM
Teaterförbundets tidning
NR: 4 - 2020

Kreativ slutproduktion i Göteborg trots corona
Klappat och klart för smittsäker inspelning
Trygghetsrådet TRS ger frilansare stöd

Kalevala:
Succé när klassiker blir kombo av dockteater och musikal

Teater Halland spelar klockren coronateater

Svek att inte erbjuda trygghet till dem med enskild firma

Coronakrisen har drabbat alla, men på olika sätt. De som hade det tufft innan krisen har det än tuffare nu. De villkor som regeringen satt för krispaketen träffar väldigt olika beroende på vilken bransch du är i och hur du är anlitad. Kultur och media är en av de sektorer som drabbats hårdast, vilket lett till att många engagerat sig och förbundets medlemsantal fortsätter öka. Det politiska påverkansarbetet är intensivt, både med upprop från enskilda medlemmar och från oss som organisation.

Vi får hela tiden in berättelser om hur medlemmar drabbats. Ingen har skonats, men en grupp har glömts av alla stöd och system. Det är egenföretagarna med enskild firma.

Sveriges 600 000 enskilda firmor finns inom alla yrken och branscher men är särskilt vanliga inom kultur/media och finns inom alla yrkesgrupper.

Med tanke på de näringsstöd som presenterats är det obegripligt att regeringen inte inkluderat den här gruppen. Om enskild firma från början var ett sätt att hantera en bisyssla så har det idag utvecklats till en vanlig företagsform inom branscher med kortare uppdrag där man rör sig mellan flera uppdragsgivare. Men hur har man stöttat egenföretagarna för att de ska verka utanför kollektivavtalen och utan de försäkringar som gäller för löntagare? Det har länge varit ett problem att socialförsäkringar och trygghetssystem inte utvecklats i takt med arbetsmarknadens öppnande mot egenföretagande och projektanställningar. Nu är läget akut.

Det bästa vore om arbetstagaren själv kunde välja hur hen vill bli anlitad. Men för många av förbundets medlemmar är fakturerande ett krav för att över huvud taget kunna ta emot ett uppdrag. Det är ett svek från politiken att driva på den här utvecklingen utan att erbjuda dem med enskild firma någon form av trygghet när arbetsmarknaden stannar av. De betalar skatt som alla andra. De så kallade ”ofrivilliga företagarna” har inte valt ett företagande för att få bättre semester, högre lön, tillräcklig kompetensutveckling, rimliga arbetstider och trygg pension, utan för att de måste.

Av trygghetssystemen betraktas egenföretagarna varken som löntagare eller företagare, trots att endast de alternativen erkänns på svensk arbetsmarknad. Har du ett aktiebolag får du i den pågående krisen nyttja reglerna för korttidspermittering på viss procent samtidigt som du kan verka vidare i ditt företag på övriga procent. Har du enskild firma hänvisas du till a-kassan, men då måste du stå till arbetsmarknadens förfogande till 100 procent och lägga ner ditt företag, släcka din hemsida och avstå från all aktivitet i företaget som kundkontakter, skrivande, planering eller liknande. Att lägga ner sitt företag är sällan ett alternativ för den som vill komma igång igen när arbetsmarknaden stabiliserat sig. Det är en omständlig process att lägga ner, och det är än mer omständligt att köra igång igen. Att söka nya uppdrag borde vara det viktigaste för dem med a-kassa, men om du tvingas släcka ner all verksamhet i ditt företag blir det omöjligt – syns du inte finns du inte. Får man ändå ett uppdrag tackar många nej eftersom det sannolikt blir problem med a-kassan. Moment 22.

Teaterförbundet för scen och film har ställt tydliga krav till regeringen att ställa upp för egenföretagarna. Vi föreslår omsättningsstöd som baserar sig på omsättning under motsvarande tid tidigare år. De som uppbär a-kassa måste få ha kvar verksamhet som inte är direkt inkomstbringande för att ge företaget en chans att överleva.

Jag längtar till att samhället öppnar upp igen. Och det ska vara ett samhälle som är mer rättvist och mer jämlikt än det var när vi stängde ner. Tack till alla som nu organiserar sig och kämpar för att skapa långsiktig förändring!

SIMON NORRTHON
ORDFÖRANDE

Sören Vilks

PÅ OMSLAGET: **ISKRA KOSTIC**
FOTO: **OLA KJELBYE**

scen & film gör fördjupande reportage och intervjuer med personer verksamma inom scen- och filmområdet. Tidningen bevakar aktuella frågor av facklig, konstnärlig, kultur- och arbetsmarknadspolitisk natur.

scen & film – teaterförbundets tidning

Utkommer med sju nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.
Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Mika Romanus.** Chefredaktör: **Magdalena Boman.**
Layout: **Magdalena Boman.**
Grafisk form: **Mu ab**
Återkommande medarbetare: **Gertrud Dahlberg, Ylva Lagercrantz Spindler, Gert Lundstedt, Peter Rehnfeldt.**
Redaktionskommitté: **Åse Axberg, Jörgen Bergmark, Måns Clausen, Eleonor Fahlén, Bengt Fröderberg, Mikael Horned, Minna Krook, Aleksa Lundberg, Julia Reinhard, Mika Romanus.**

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.
e-post: magdalena@mboman.se,
webbsida:www.scenfilm.se
Besöksadress: Kaplansbacken 2A.
Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.
Annonser: **SB-Media AB,** Anders Jeppsson Tel: 08-545 160 76.
e-post: anders@sb-media.se
Tryck: **DanagårdLitho,** Ödeshög 2020.
Repro: **Cicero Tryck och media.**
ISSN 2001-5518
Scen & film är medlem i Sveriges Tidskrifter
Pdf på tidningen finns även på TFs hemsida: www.teaterforbundet.se

PRODUCERAD MED 100% URSPRUNGSMÄRKT FÖRNYBAR EL
Tryck: DanagårdLitho, 2020
SVERIGES TIDSKRIFTER

Innehåll nr 4-2020

4 BLOMBADANDE DANSARE VID GÖTEBORGSOPERAN
Månadens bild: dansaren Lee-Yuan Tu.

7 INSTÄLLD TEATER TÄCKER UNDERSKOTT I BORÅS
Borås stadsteater ställer in höstrepertoaren.

10 INTERVJU: HELENE BERGSTEDT
Frilansare, ta chansen och sök stöd hos Trygghetsrådet TRS!

12 SORG OCH BESVIKELSE BLEV TILL KREATIVITET
Inställd slutproduktion fick nya former på högskolan i Göteborg.

18 LYCKOKAST MED KLOCKREN CORONATEATER
Teater Halland går en säker spelhöst till mötes.

23 KRÖNIKA: MÅRTEN KLINGBERG

24 SMITTSÄKERT NÄR KÄRLEK OCH ANARKI SPELAS IN
Så säkras filminspelningar under coronan.

26 CHRISTINE ÄR NY CHEF ÖVER RÄTTIGHETSBOLAGET

29 KRÖNIKA: KALLE WESTERDAHL
Jag vill inte vara den som dödade Rolf Skoglund.

30 MUSIKAL MÖTER DOCKTEATER I KALEVALA
Musikalartisten Lisa Wermelin studerade dockteater i Finland.

Nästa nummer kommer den 23 september
Presstopp den 4 september

12 Frida Linnell. Foto: Mediateknik/Göteborgs universitet.

18 På bild: Astrid Abrahamsson, kostymmästare Teater Halland.
Foto: Ola Kjelbye.

26 Christine Strindberg. Foto: Magdalena Boman.

30 Ur föreställningen *Kalevala* på Åbo Svenska teater.
Foto: Pette Rissanen.

Övriga fotografier i tidningen:
sid 8: Nina Andersson Tallec, sid 14: Ellen Utterström, sid 15: Mats Bäcker, sid 16: Magdalena Boman, sid 17: Micke Sandström, sid 23: Katriina Mäkinen.

Under ytan stannar tiden

Tsai-Hsi Hung

Namn: Lee-Yuan Tu.
Ålder: 31 år.
Yrke: Dansare, repetitör och koreograf.
Det bästa med ditt yrke: Att länka samman människor genom kroppens konst.
Aktuell i: Jag har inget jobb nu på grund av coronakrisen.
Kulturupplevelse som inspirerar: Jag blev väldigt inspirerad när jag såg *Hurricane* av Yoann Bourgeois, som uppfördes av Göteborgsoperans danskompani. Föreställningen svepte iväg mig på en resa, och lämnade mig med en känsla av att vilja ha mer och tänka mer. För mig fungerar det så, att när jag ser ett fantastiskt scenkonstverk, så får det mig alltid att tänka.

Vi lever just nu i en värld där allt – våra aktiviteter, våra resor och våra arbeten – är satta på paus.

– Vi håller andan på gator, på torg och i bussar. Det får mig att tänka på en av mina gamla bilder ur en serie bilder jag har tagit, som jag kallar ”Human and flowers”, berättar Lee-Yuan.

Det började för kanske tre år sedan. Lee-Yuan bestämde sig för att ta tillvara alla de blommor som kompaniet på Göteborsoperan fick efter sina turnéföreställningar i nya städer.

– Blommorna skulle ju bara kastas. Så jag började arrangera bilder i hotellbadkaren med dansare i de kläder de hade på sig, säger Lee-Yuan.

Under fotograferandet var dansarna tvungna att hålla andan under vattnet.

– Under ytan känns det som om tiden stannar, vi är ensamma, och bara med oss själva. Det påminner mig om dessa dagar. Men glöm inte bort känslan när du kommer upp från vattnet, när luften fyller dina lungor, känslan av lätthet och hopp. Ja, för det finns hopp.

Den som är intresserad av att se fler av Lee-Yuans bilder kan kolla in hans Facbookprofil eller hans Instagramkonto.

– Eftersom alla mina andra projekt har stoppats, så säljer jag mina bilder, det är ett sätt att tjäna lite pengar. MAGDALENA BOMAN

Lee-Yuan Tu

Podd mot trakasserier på arbetsplatsen

En ny podd om inkluderande arbetsplatser ska bli en viktig pusselbit för att motverka trakasserier.

Teaterförbundet för scen och film och Svensk scenkonst startar en podd på temat inkluderande arbetsplatser inom scenkonsten.

I fyra avsnitt kommer den ta upp teman från rapporten *Ett tillfälle att ta vara på för att skapa förändring* som de två parterna sammanställde efter #metoo.

– Vi är inte riktigt klara än med utformningen av de olika temana. Men det kan vara tystnads- och genikulturer, liksom försoning och det goda samtalet, exemplifierar projektledaren Paula Lejonkula.

Varje avsnitt blir en halvtimme långt och kommer att ha två till tre gäster. Samtalsledare är kulturjournalisten Jenny Aschenbrenner.

Det uttalade uppdraget för projektet är att ha ett arbetsplatsperspektiv.

– Vår ambition är att poddarna ska ge inspiration och konkreta tips på hur man kan göra så att det inte blir trakasserier på arbetsplatsen.

– Det viktiga är att rätt personer lyssnar och tar till sig så pass mycket att man gör någonting, säger Paula Lejonkula.

Podden är tänkt som ett fristående material att lyssna på.

– Men det kan också fungera att man lyssnar på och diskuterar poddens teman inför en utbildning.

Det partsgemensamma rådet, som sedan 2017 arbetat med sexuella trakasserier har i år fokus på försoningsprocesser vid arbetsplatser med trakasserier. Paula Lejonkula menar att det är en sak att lösa en konflikt mellan två personer, men:

– Sen måste du också gå vidare.

Hur når podden ut till medlemmarna?

– Vi kommer att titta på vilka forum och ambassadörer som vi har för att kunna sprida den.

En sådan ambassadör kan vara arbetsplatsklubbar, menar hon och framhåller samtidigt att frilansarna för den skull inte glömts bort.

– Vi behöver deras input så att vi förstår hur det ser ut där ute. Om du ska få en bra arbetsmiljö kan du inte exkludera vissa grupper.

Vartefter poddavsnitten blir klara läggs de ut på Teaterförbundets och Svensk scenkonsts hemsidor, tillgängliga för alla.

– Det första poddavsnittet hoppas jag ha klart att släppa innan semestrarna, säger Paula Lejonkula.

GERT LUNDSTEDT

Kollektivt teatertal som tidsdokument

En konstnärlig blick på vår samtid under coronapandemin, bortom siffror och statistik. Det var Scenveriges uppdrag till dramatikerna Ebba Petrén och Alexandra Loonin. Tillsammans skrev de sedan ett alternativt tal till nationen – som blev ett tal till relationen, om hur det är att leva i fysisk distans, om rädslor och vardagen, konst och kultur.

Talet skickades sedan ut till Scensveriges medlemmar. Av dessa valde bland andra Smålandsoperan, Helsingborgs stadsteater, Borås stadsteater och Östgötateatern att medverka och tolka talet personligt.

Fråga i förra numret:
Har du nyttjat digital kultur?

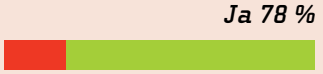

Kommer coronan skapa bestående förändringar i vårt sätt att jobba?

*Svara **Ja** eller **Nej** på: www.teaterforbundet.se eller www.scenfilm.se*

BAROMETERN

Kommer coronan skapa bestående förändringar i vårt sätt att jobba?

"Ja, det digitala verktygen tar vi med oss i framtiden"

Linda Sandberg, maskavdelningen Riksteatern:

– Ja, det tror jag absolut. De digitala verktygen vi hittat med coronan kommer vi defensivt ta med oss i framtiden. Särskilt eftersom det inte är försvarbart att resa alla gånger. Som maskör är arbetet speciellt då vi ofta måste arbeta nära skådespelarna/aktörerna. Det viktiga i framtiden är att hitta ett sätt att arbeta för att kunna säkerställa kvalitet och det konstnärliga uttrycket och samtidigt måna om allas välmående och hälsa.

"Vem vet, kanske skapas det nya trender i gestaltning på grund av viruset"

Robert Hannouch, skådespelare:

– Jag hoppas vi kan lära av den här tiden. Jag skulle ha spelat in en trilogi av kortfilmer nu, två har skjutits på framtiden då de innehåller sexscener och en fest. Drar coronan ut på tiden, kanske vi måste göra avkall på gestaltningen. Jag hoppas att vi kan behålla de intimitetsgrunder vi har, men kanske måste vi hitta nya uttryck. Man måste vara kreativ. Vem vet, svårigheter behöver inte vara en nackdel, det kanske skapas nya trender kring intimitetsscener.

"Ja, jag tror respekten för individen har ökat ytterligare"

David Färdmar, regissör och casting director:

– Ja, fasen vad vi har lärt oss mer om hygien! Hoppas det håller i sig. Synen på sex och intimitet förändrades redan med metoo. Coronan har nog ökat respekten ytterligare för den enskilda individen, för olika yrkesgrupper och för samarbetet mellan folk. Vi förutsätter inte lika självklart att folk ska vilja kasta sig ner och vara intima utan ett ömsesidigt OK gällande hygien, exempelvis vid en provfilmning.

Borås täcker underskott med inställd teaterrepertoar

Borås stadsteater ställer in höstrepertoaren och delar av personalen får istället arbeta med annan kultur i kommunen. Bakom beslutet står teaterns huvudman, Borås kulturnämnd, som därigenom också täcker upp ett budgetunderskott.

Mikael Dahl

Mikael Dahl, skådespelare och facklig ordförande på teatern skulle själv ha regidebuterat med pjäsen *Mors lilla Olle*, men nu ser han planerna gå i stå. På det privata planet är det förstås ett extremt antiklimax, säger han när vi talas vid.

Mikael Dahl berättar att teaterledningen presenterade tre olika scenarier för kulturnämnden. Det som röstades igenom var alltså att, frånsett en del mindre aktiviteter, ställa in alla höstens produktioner. Detta för att undvika risken att gå back om påbörjade uppsättningar sedan tvingades ställas in utan att kunna gå till premiär – men också för att undvika att gå in i 2021 med ett stort underskott. Allt beroende på coronapandemins utveckling.

Som skådespelare beklagar han beslutet, även om han säger sig ha förståelse för det. Men facket ställde sig bakom mer av ett mellanläge, ett slags linje två.

– Vi hade hoppats att man hade kunnat ställa om den befintliga repertoaren som fanns istället, exempelvis hade vi kunnat spela på andra sätt, på andra platser i höst. Det var fackets första val.

I väntan på att kunna få spela igen har delar av personalen istället omplacerats inom kulturförvaltningen. Exempelvis är ett par scentekniker nu på Konstmuseet och bygger deras utställningar, medan andra är placerade på den öppna ungdomsverksamheten Hässlehuset. Facket har ingått i alla förhandlingar kring dessa beslut, med målet att rädda jobb och säkerställa anställningar.

– Där är vi och våra arbetsgivare överens. För att inte hävda att det är arbetsbrist måste vi ha den här omställningen, även om en del kan känna att det är tråkigt att vara på en arbetsplats där de inte känner sig hemma. Det försöker vi förstås bemöta på bästa sätt.

Hur orolig är du för teaterns framtid?

– Vi har inte fått signaler om att kulturnämndens beslut är ett led i att det inte kommer att finnas en teater att gå tillbaka till sedan. Så, nej. Jag är inte orolig.

Förhoppningen är att återuppta teaterverksamheten som vanligt efter coronakrisen. Det bekräftar också Eva-Lotta Franzén, kulturchef i Borås stad.

– Vi planerar redan nu en repertoar för 2021, då Borås stad dessutom fyller 400 år.

Genom att ställa in höstens repertoar räknar ni med att spara in runt fem miljoner kronor. Vad gör ni med de pengarna istället?

– Vi har flera verksamheter i vår förvaltning som går med underskott i år. Överskottet kommer delvis att täcka det. Men det kommer med all sannolikhet bli ett överskott vid årets slut som vi kommer kunna ta med oss till nästa verksamhetsår. De tre större produktioner som planerades på Stadsteatern i höst hoppas vi kan sättas upp 2021 och 2022.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Armlängds avstånd visar på utmaningar

Hur oberoende är egentligen den statligt finansierade kulturen? Arbetar konstnären självständigt eller styrs hen alltför mycket av regleringsbrev och ansökningskriterier? På senare år har debatten gått het i svenska medier.

I november 2019 fick Myndigheten för kulturanalys uppdraget att se över hur principen en armlängds avstånd egentligen tillämpas, en kartläggning och analys som tidigare har saknats.

Den 15 maj överlämnades den sju sidor långa delrapporten med titeln *Den kulturpolitiska styrningens effekter på den konstnärliga friheten* till kulturdepartementet.

Utredningen, som ännu bara presenterar tänkta arbetsmetoder, fokuserar främst på kulturlivet år 2019 och det som undersöks är bidragsgivning på statlig nivå, samt verksamhetsstyrning på regional och kommunal nivå.

Det konstateras att å ena sidan kan politisk styrning ha en negativ effekt på den konstnärliga friheten, å andra sidan kan den bidra till en ökad delaktighet och inkludering som ger positiva effekter på densamma genom att: ”... fler och större grupper ges möjlighet till fritt konstnärligt skapande.”

Pelle Amberntsson, utredare och analytiker på myndigheten för kulturanalys, konstaterar att det kan uppstå spänningar mellan de två målen, men att det inte alltid behöver vara av ondo.

– Det finns alltid avvägningar och det är bland annat dessa vi ska titta på, om det finns exempel på att man har gått för långt i den ena eller andra riktningen.

All politik innebär ju styrning, det är ingen hemlighet. Snarare handlar det om att undersöka om styrningen kan bedömas som illegitim eller otillbörlig, och om den sker på ett negativt sätt för den konstnärliga friheten.

Slutredovisningen av rapporten ska, efter ett uppskov, vara klar den 10 juni 2021.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Arbetsgivaren vinnare om arbetsrätt

Enklare för arbetsgivaren att säga upp en anställd och fler undantag från turordningsreglerna för visstidsanställda. Det är några av förslagen i utredningen ***En moderniserad arbetsrätt*** *som har lagts fram till regeringen.*

Den högsta andelen tidsbegränsat anställda återfinns inom kultur, nöje och fritid. År 2014 var den siffran 45 procent. Här återfinns allt från ettårsanställningar till korttidsanställningar och tidsbestämda pjäskontrakt. Därtill vikariat och omvandlingsregel för dansare när en tidsbegränsad anställning övergår till en tillsvidareanställning.

Att LAS, lagen om anställningsskydd, som sjösattes i början av 80-talet nu utreds är därför av största vikt för just kulturaktörer.

Men förändringarna som föreslås i utredningen riskerar att slå hårt mot vissa delar av kultursektorn. Bland annat minskade kostnader för tillsvidareanställda och ökade kostnader för att anställa på visstid, något som riskerar att slå ekonomiskt hårt mot en bransch som alltså i mycket vilar på tidsbegränsade anställningsformer.

Andra exempel på förslag som gynnar arbetsgivaren är att det ska bli enklare att säga upp en anställd på grund av personliga skäl och att arbetsgivaren väljer vem som får gå vid arbetsbrist (gäller mellan dem som jobbat lika länge), utan hänsyn till ålder. Med personliga skäl kan menas sådant som att arbetstagaren har misskött sitt arbete eller att det har uppstår allvarliga samarbetssvårigheter på arbetsplatsen.

I utredningen står det bland annat att om risken för att bli uppsagd av personliga skäl ökar, kan det ha en positiv effekt på arbetstagarnas arbetsinsats, vilket leder till förbättrat resultat för företagen.

Fler undantag ska också kunna göras från turordningsreglerna, det vill säga att arbetstagare med längre anställningstid ges företräde, framför arbetstagare som har kortare anställningstid. Här står det att grundregeln bibehålls, men att det nuvarande taket på högst två personer som arbetsgivaren får undanta från denna regel nu höjs till att fem.

Två exempel på fördelar för den anställda som föreslås är rätten till förtur vid anställning redan efter nio månader istället för tolv månader vid visstidsanställning. Vidare att arbetsgivaren ska bli skyldig att i högre grad erbjuda kompetensutveckling även för visstidsanställda.

Lagen skulle ha trätt i kraft redan under 2021, enligt januariavtalet, men har nu skjutits upp till den 1 juli 2022.

– Utredningens förslag är i hög grad till arbetsgivarnas fördel, vilket kommer att rubba maktbalansen mellan arbetsmarknadens parter och minska möjligheterna till konstruktiva förhandlingar framöver, säger Simon Norrthon, ordförande för Teaterförbundet för scen och film.

Utredningen, som ännu bara är ett förslag, ska skickas ut på remiss. I första hand är det fack och arbetsgivare som ska komma överens i frågan och förhandlingarna är framskjutna till hösten. Sannolikt väntar tuffa diskussioner mellan socialdemokraterna och samarbetspartierna i höst.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

HALLÅ DÄR...

”Ett långsiktigt stöd för dansen behövs”

Hallå Benny Marcel, ny styrelseordförande för Dansalliansen. Därtill direktör för Nordisk kulturfond i Köpenhamn som arbetar för ökade kultursamarbeten, både nordiskt och globalt. Hur känns det att sitta i Dansalliansens styrelse?

– Det är en otroligt stor ära och fantastiskt att få vara med. Inte minst ur perspektivet att jag på 00-talet satt i den nationella handlingsplanen för den professionella dansen (*Får jag lov, – Ett dansförslag*, reds anm).

– Min roll som ny styrelseordförande ser jag är att skapa de bästa sammanhangen för den professionella dansen, utifrån min erfarenhet och mitt nätverk. Jag känner ett stort ansvar för att det här ska bli bra!

Hur vill du beskriva din första tid på posten, som nu sammanfaller med coronapandemin?

– Den har förstås präglats av stora kulturpolitiska utmaningar. Vi i styrelsen ägnar allt tid åt detta just nu. Coronakrisen påverkar ju både de anställdas möjlighet till arbete och hela branschen i sig.

– Vi är förstås otroligt bekymrade, styrelsen gör allt som står i vår makt för att inte de investeringar som har gjorts i Dansalliansen ska fallera.

Varför är just Dansalliansens verksamhet så viktig att värna, tycker du?

– Dansen är och har varit ett kulturpolitiskt konstområde som lever alltför mycket i skymundan, trots att där finns så många storartade konstnärskap. Dansalliansen är en av få stabila verksamheter, i en värld av överlag svag infrastruktur. I dessa bekymmersamma tider blir den en ännu viktigare resurs eftersom den ger frilansande dansare trygghet genom anställning. Däri ligger mitt engagemang.

Tror du att det också kan komma något gott för dansen ur coronakrisen?

– Det skulle vara att den synliggör behovet av ett långsiktigt stöd för dansen. Det är nu också 15 år sedan den nationella handlingsplanen för professionella dansen presenterades. Det kanske är tid att både revidera och tänka nytt där? Dansalliansen kom ju till som en del av det programmet och var ett av de verkligt vinnande koncepten.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Nära dubblering av sökande på AF Kultur Media

Arbetssökande inom scen och musik har ökat med 60 procent. Och varslen på hela kulturområdet har ökat drastiskt jämfört med förra året.

Nästan dubbelt så många var inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen Kultur Media perioden mars – maj jämfört med samma period 2019. Det visar ny statistik från Arbetsförmedlingen.

– Den totala ökningen av inskrivna, nya såväl som redan existerande, är 43 procent, vilket innebär 1 517 personer, säger Johan Ibohm, sektionschef på Arbetsförmedlingen Kultur Media till Scen & film.

Tittar man på antalet varslade är den siffran än mer markant. Här handlar det om 170 personer 2019 under mars – maj. Samma period 2020 är antalet 6 700 personer inom hela kulturområdet.

Finns det statistik på hur många av nyinskrivna och varslade som jobbar inom områdena scenkonst och film?

– Bland de nyinskrivna är runt 60 procent från området scen och ton.

De största grupperna inom kulturarbetaryrkena som skrivit in sig de senaste tre månaderna är:

1) Musiker, sångare, kompositörer,
2) Regissörer och producenter av film och teater med mera
3) Ljus-, ljud- och scentekniker
4) Skådespelare
5) Designers och formgivare

– Exakt hur många av dessa som finns inom film är svårt att ta fram då många av yrkesgrupperna finns inom både film och teater.

Vad gör ni för att möta denna anstormning av sökande?

– Vi erbjuder alla våra kunder stöd och matchning, en individuell coachningsinsats där varje sökande får en personlig handledare. Vi har också ökat antalet arbetsmarknadsutbildningar. Vissa var på gång redan innan, men nu fick vi bråttom att starta upp dem. Det är förstås viktigt att kunna ta del av kompetensutveckling under krisen.

Hur ser du på utvecklingen framöver?

– En kortsiktig bedömning är att det har skett en liten minskning av inskrivningar i maj. Men nu kommer skolavslutningarna för yrkesutbildningarna och då brukar vi samtidigt se en topp av inskrivningar. Annars är det som i övriga samhället, att det är lite för tidigt att säga var vi är i slutet av året.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Förslag till ny upphovsrätt läggs fram i höst

Arbetet med upphovsrättsdirektiv intensifieras. Klys lobbar för tvingande regler och hoppas på stärkt upphovsrätt samt högre ersättning.

Arbetet med att i svensk lagstiftning implementera EU:s direktiv för en likvärdig upphovsrätt är försenat. Trots det beräknas de nya reglerna vara på plats som tänkt i juni nästa år.

– Vi förväntar oss att en lagstiftning ska ge kulturskaparna både en förstärkt upphovsrättslig avtalsställning, och högre ersättningar så att deras ekonomi förbättras, säger Klys verksamhetschef Ulrica Källén.

Klys – som samlar 30 000 av Sveriges yrkesverksamma kulturskapare, och där Teaterförbundet är en av totalt 14 medlemsorganisationer – är en viktig lobbyist och pådrivare i frågan. Klys följer noga arbetet med implementeringen och svarar bland annat på frågor från regeringen. Under hösten kommer man att yttra sig över det förslag till direktiv som regeringen lägger fram i augusti-september. Efter det följer beredning och till våren läggs en proposition till riksdagen.

– Vi kommer att skriva remissyttrande och bearbeta riksdagen om förslagen, och sedan lobba i frågan fram till dess att riksdagen fattar beslut.

Hur har regeringen tagit emot era synpunkter?

– Vi märker att den går på vår linje i vissa frågor. Som att alla regler i direktivets ersättningskapitel behöver bli tvingande. Idag kan regler avtalas bort, vilket motparten regelmässigt gör, säger Ulrica Källén.

Enligt direktivet måste vissa bestämmelser i ersättningskapitlet vara tvingande, men inte alla.

Klys arbetar för att få gehör för att även artiklarna 18 och 22 ska vara tvingande och ge kulturskaparna en bättre ställning.

Det är artiklar som tar upp att upphovspersoner dels ska betalas en rimlig ersättning, dels få möjlighet att återkalla rättigheter som inte används.

– Det är viktigt att de blir tvingande, annars blir de bara riktlinjer och därmed verkningslösa, säger Ulrica Källén.

GERT LUNDSTEDT

Frilansare kan söka stöd hos Trygghetsrådet TRS

Det är bråda dagar hos Trygghetsrådet TRS, som jobbar med kompetensutveckling och omställning av anställda. – Men den stora gruppen frilansare som drabbats hårdast av coronakrisen syns ännu inte i vår statistik. De känner nog inte till att de kan söka stöd hos oss, säger Helene Bergstedt, vd för Trygghetsrådet TRS och för SOK stiftelsen.

Under de senaste månaderna, i april och i början av maj fick organisationen in dubbelt så många ansökningar jämfört med året innan. Det är märkbart att krisen slagit till. Ansökningar om stöd till omställning och vidareutbildning har kommit från flera branscher – från folkhögskolor, idrottsvärlden, den ideella sektorn och museivärlden.

– Det verkar som om uppsägningarna inom scenkonstvärlden ännu inte tagit fart. Scenkonsten har drabbats hårt, men många försöker härda ut i förhoppning om att kunna återuppta sin verksamhet, säger Helene Bergstedt, som numera liksom så många andra till stor del arbetar hemifrån.

I elva år har Helene Bergstedt arbetat som vd för Trygghetsrådet TRS. Innan dess var hon under en lika lång tid chef för förhandlingsavdelningen på Teaterförbundet.

– Mycket har hänt under mina år på TRS, särskilt de senaste fem sex åren. SOK stiftelsen som har fokus på sångsolister, dansare och musikalartister har inrättats. TRS har vuxit och fler arbetstagare omfattas. Tidigare var TRS, som omställningsorganisation mer av en satellit. Idag är det större fokus på de frågor vi arbetar med, inte minst kompetensutveckling. Det är också något som arbetsmarknadens parter, som ju inrättat våra tjänster, efterfrågat. Nu under coronakrisen försöker vi utveckla det ännu mer, säger Helene Bergstedt.

Trygghetsrådet TRS, är en partsöverenskommelse mellan Teaterförbundet för scen och film genom PTK och dess motpart Svensk scenkonst. Teatercentrum och Danscentrum omfattas också. Därmed kan alla som arbetar vid någon av dessa institutioner samt fria teater- och dansgrupper söka stöd från stiftelsen. En förmån alla yrkesgrupper kan använda sig av, det vill säga både teknisk, administrativ och konstnärlig personal. Stödet riktas till både tillsvidareanställda och visstidsanställda.

– Det enda kravet vi ställer för att få stöd till omställning som visstidsanställd är att arbetstagaren ska ha jobbat sammanlagt 18 månader under en femårsperiod för arbetsgivare som omfattas av avtalen. Jag är övertygad om att det finns ett stort mörkertal av frilansare som inte känner till att de har den här möjligheten att söka stöd och rådgivning från oss.

Hur går det till att söka stöd hos er?

– Man kan antingen välja att ringa och tala med våra professionella och kompetenta rådgivare. De är vana vid att möta personer i scenkonstbranschen. Eller skicka in en mer formell ansökan. Det innebär i sig ingen förpliktelse, du kan ansöka och sedan avbryta processen om det inte passar.

Trygghetsrådet TRS arbetar utifrån ett hållbarhetsperspektiv, de utgår från individens egna drivkrafter, individens egen motivation, det blir bäst så långsiktigt, konstaterar Helene.

– Våra rådgivare har i uppgift att plocka fram, sätta ord på och formulera de kompetenser som varje individ har. Det är ganska vanligt att folk kommer till oss och finner en massa kompetenser som de själva inte reflekterat över, men som är eftertraktade på andra delar av arbetsmarknaden. Vi har inte samma uppdrag som myndigheter, exempelvis AF kultur, som styr individer mot ett annat arbetsfält. Vårt uppdrag är att bredda försörjningsmöjligheterna alternativt underlätta en yrkesväxling.

I de enkäter som stiftelsen gör får rådgivarna alltid mycket goda betyg. De som använder sig av tjänsterna känner sig sedda.

– Behövs det fördjupad specialistkompetens plockar vi fram den, vi köper in kunskapen externt, vi anlitar folk som kan bidra med detta, fortsätter Helene

Nu hoppas hon kunna nå frilansarna. De ska veta att de kan få stöd från TRS, och kunna göra ett aktivt val.

– Jag gillar utveckling. Det har inte stått still en sekund under de år jag varit på TRS. Jag har ett fruktansvärt roligt och meningsfullt jobb, avslutar Helene Bergstedt intervjun.

MAGDALENA BOMAN

Trygghetsrådet TRS är en kollektivavtalad stiftelse mellan Teaterförbundet för scen och film, genom PTK, och Arbetsgivaralliansen och Svensk scenkonst. Stiftelsen omfattar cirka 80 000 arbetstagare hos 8 000 arbetsgivare inom civilsamhället och inom scenkonsten.
SOK stiftelsen (Scenkonstens omställnings- och karriärväxling) ger stöd till anställda dansare, sångare och musikalartister, som tidigare hade lägre pensionsåldrar. Avtalet ersätter den tidigare PISA-förordningen.

Magdalena Boman

Sorg och besvikelse blev till kreativitet vid musikalutbildningen

Coronaviruset ledde till att Högskolan för scen och musik i Göteborg ställde in slutproduktionen för Frida Linnell och hennes nio kursare på musikalutbildningen.

– Jag hade väl aldrig kunnat föreställa mig att de tre bästa åren av mitt liv skulle sluta på det här sättet, säger Frida, som skulle spela en av huvudrollerna i musikalen ***Tänk om****.*

Frida tar en selfie på ett förslag till kostym som hon ska skicka till scenografen Caroline Romare.

Det blev ett rumphugget slut på utbildningen. De två och en halv sista månaderna på skolan försvann, när högskolan av säkerhetsskäl stängde ner på grund av smittorisker.

– Under två veckor försökte vi först jobba vidare. Vi tänkte att vi kanske skulle kunna strömma föreställningen utan publik, men i takt med att restriktionerna blev tuffare, insåg vi att det inte heller skulle gå. Kronan på verket försvann, det var så mycket tårar och frustration, berättar Nina Norblad, huvudlärare i sång på musikalutbildningen.

Musikalen *Tänk om* är ett relationsdrama med många ensemblesånger. Delvis därför valde det konstnärliga teamet den musikalen för att alla skulle få tid på golvet, berättar regissören Anna Karin Hirdwall. Men under rådande omständigheter fick de lov att tänka om.

– Jag trodde inte ens i min vildaste fantasi att det inte skulle kunna gå att mötas allihop på golvet. Tack och lov hade vi hunnit igenom tre fjärdedelar av grundscenerna innan allt stängdes ner definitivt, säger AnnaKarin Hirdwall.

Inspirerade av Musikalhögskolan i Oslo beslutade sig teamet för att låta studenterna få med sig ett slags filmat dokument som går att spara, ett personligt visitkort, som scenografen Caroline Romare valt att kalla det filmade materialet.

– De flesta av studenterna fick arbeta vidare med sina rollfigurer i musikalen. Men eftersom de inte var vana vid film, så gällde det att ta makten över formatet och kunna få studenterna att se sig själva utifrån det, konstaterar Caroline Romare.

Skolan stängdes. Kostymförråd och provrum låstes, bara ett fåtal repetitionssalar hölls öppna med strikta restriktioner och separerade toaletter. Musikalartisterna var de enda som fick dispens för att vistas fem personer i ett rum. Fram till dess hade repetitionerna med regissören AnnaKarin Hirdwall skett via Zoom.

Mediateknik/Göteborgs universitet

Det blev till slut en scenisk gestaltning av den rollkaraktär som Frida Linnell skulle skulle ha gjort i musikalen *Tänk om*. En filmad showreel för Frida Linnell att ta med sig.

Frida Linnell

Kollationering på *Tänk om* innan coronan brutit ut.

Jessica Simonssson

Frida Linnell sminkar sig ensam i en blackbox i den nedstängda skolan.

– Det var jättesvårt. Jag bor i ett studentrum på 20 kvm, men det fanns ju inga val. När vi väl kom in i skolan kändes det bättre. Min lösning blev att blicka framåt, att inte fastna i sorgen. Anna Karin var en enorm trygghet i det fortsatta arbetet, hon har ett driv som är beundransvärt, säger Frida.

Studenterna fick tre repetitionstillfällen var om två, tre timmar vardera med regissör, sångpedagog och pianist. Frida valde att gå vidare och filma två olika sångsekvenser. Hon och Lukas Feurst fick dispens för att göra en duett med tre meters avstånd. De var de enda studenterna som också fick genomföra ett sceniskt möte gestaltat på var sin parkbänk inomhus. Fridas solistscen repeterades i en säng, all rekvisita i rummet, liksom pianot, spritades, och täcket på sängen hamnade i karantän under 24 timmar, innan nya studenter skulle vara på plats.

– Jag hittade tillbaka och repetitionerna blev lustfyllda igen. Jag tycker absolut att vi lyckades genomföra en slags scenisk gestaltning via filmmediet, det blev mer än bara sång. Jag fick en motspelare och det var sjukt spännande att få arbeta i ett annat format. Film innebär ett annat arbetssätt, det vill jag fortsätta utforska.

I dialog via Zoom med maskansvariga Jessica Simonsson, scenografen Caroline Romare och kostymansvarig på skolan fick hon stöd och handledning till att forma sin rollkaraktär. Hon shoppade kläder själv, fick sminkscheman utformade, kunde diskutera kajalstreck, bildutsnitt och val av kläder i de scener hon skulle filma. Istället för åtta genomförda föreställningar av musikalen *Tänk om*, fick hon en filmad showreel ifrån arbetet med sin karaktär. Ett minne från en alldeles särskild tid.

– Som elev har jag genomgått en sorgeprocess. Samtidigt har det varit lärorikt att göra den här resan från besvikelse, stor förväntan och sorg, till att vara redo att jobba vidare. Teamet har verkligen varit lösningsorienterat och kreativt, jag är tacksam för att ha fått vara en del av arbetet. Det hade varit långt mer sorgligt annars, säger Frida.

MAGDALENA BOMAN

”Vår examen blev en stillastående

Kandidaterna på Operahögskolan i Stockholm stod mitt i de musikaliska repetitionerna av sin examensföreställning när coronan slog till.

Mikael Horned

De skulle göra en fullskalig produktion med halva *La Bohème* och halva *Figaros bröllop* på Wermlandsoperan.

– Vi hann inte påbörja det sceniska arbetet, allt eftersom operahusen stängde förstod vi att vi inte skulle kunna slutföra vårt arbete, berättar Mikael Horned, en av kandidaterna på Operahögskolan.

Under en tid fanns ambitioner på skolan att genomföra arbetet på en lite mindre scen vid skolan, men det blev inte heller aktuellt.

– Vi sångare har kunnat ses under väldigt kontrollerade former under den här tiden. Men sceniskt är det inget att prata om. Vi har talat med regissören på Zoom om hur vi skulle ha gjort det, om vi hade stått på Wermlandsoperans scen.

De sju kandidater, och fyra magisterststudenter, som skulle ha medverkat i de två föreställningarna, har hållit sig på banan genom att behålla de roller de började repetera för och fortsatt att tolka dem på distans.

– Det har varit svårt att hitta motivationen. Plötsligt befann vi oss inte längre i en frodande konstnärlig miljö, utan skulle försöka återskapa den hemma. Jag har inte heller känt mig helt bekväm med att sjunga i lägenheten. Först mot slutet hittade jag ett fungerande arbetssätt.

Operahögskolans kandidater har setts en gång i veckan för att repa musikaliskt. Skolans prefekt Lise-lotte Axelsson lyckades också ordna med dispens, så att årets alla avgångskandidater skulle få tillåtelse att ses vid två tillfällen, tillsammans med två pianister och en dirigent, för att sjunga igenom materialet. Men helt stillastående. Repetitionerna filmades som dokumentation och uppsjungningen blev som en slags examination av projektet.

Stort behov att förtydliga titlar på kostymsi

Begreppet kostymör hänger kvar i filmvärlden, trots att den korrekta titel är kostymdesigner. Avdelning 114, inom Teaterförbundet för scen och film har upprättat en lista över kostymtitlar i syfte att reda ut vem som har ansvar för vad på kostymområdet på film och tv.

Viktoria Mattila.

I och med att internationella samproduktioner blir allt vanligare inom filmen har behovet av ett gemensamt titelregister också blivit större.

– När vi förstod att titeln kostymör fortfarande användes och dessutom på nya felaktiga sätt kände vi att det var dags att reda ut detta en gång för alla, säger Viktoria Mattila. Jag och Katja Watkins satte oss och skrev ner grunden till listan och sedan har vi fört dialog med andra kostymdesigners samt några produktionsledare.

Bland produktionsbolagen finns fortfarande en viss oförståelse för hur omfattande arbetet på en kostymavdelning kan vara. Särskilt om produktionen ska flytta runt på flera olika orter eller länder. Att epok är mer krävande då man behöver utföra provningar även på statister. Anskaffningstiden av kostym är mycket längre, då det behöver letas och hyras i alla tänkbara kostymförråd samt ofta tillverkas kläder.

Om man är för få medarbetare på kostymavdelningen, ställer det stora krav på produktionen att allt går som planerat. Kommer skådespelare in sent, blir det manusändringar som berör kostym eller kastas inspelningsplanen om har avdelningen liten chans att fördela jobbet mellan sig. Och det blir problematiskt när övertid ska fördelas.

– En bättre lösning vore att ha längre förberedelsetid och att anställa en till kostymmedarbetare. Kostymdesigners har i sin arbetsledande roll idag inte rätt till övertid, dessutom får man inte planera in övertid för övriga funktioner, säger Viktoria Mattila.

Ett minimum om tre personer på kostymavdelningen är bäst, konstaterar hon. Om man är två personer så gör dessa egentligen flera yrkesrollers arbete.

– Numera är det vanligt med en assisterande kostymdesigner eller en kostymansvarig/kostymkoordinator samt en kostymassistent på avdelningen. Med tillräcklig mängd personal kan den totala arbetstiden fördelas och övertiden minimeras – en tar starten av dagen och en annan tar slutet av dagen inklusive tvätt och förberedelse för nästa dag. Det finns alltså ett stort behov av att förtydliga de olika yrkestitlarna på filmsidan, reda ut de olika yrkesrollerna och vad dessa innehåller, för att få grepp om hur arbetstiden bäst kan fördelas när övertid behöver användas, säger Viktoria.

I rollen som arbetsledare, har kostymdesignern också ett ansvar för att anteckna sin övertid, även om de inte får ersättning för det. Finns det en lista över antalet arbetade timmar, ges du också mandat till att göra en omförhandling och kan visa på behovet av antingen övertidsersättning eller extra personal.

MAGDALENA BOMAN

uppsjungning”

– Det är förstås enormt ledsamt. Efter fem år på Musikhögskolan och tre år på Operahögskolan skulle den stora finalen ske. Jag har ändå haft bra projekt under hela studietiden i professionella sammanhang, och jag känner mig som en fullfjädrad operasångare. Men det känns lite som om jag gått miste om lärdomen av att få göra större roller i ett större sammanhang. Det hade varit en viktig erfarenhet. Men med tanke på omständigheterna har det ändå gått ganska bra, säger Mikael Horned.

– Skolan följde direktiven från SKH och i sin tur utbildningsdepartementet och Folkhälsomyndigheten om distansundervisning. Studenterna fick musikalisk instudering med 45 min två gånger i veckan i flera veckor. Sedan sjöng de alla tillsammans, en examination med pianist och dirigent, säger Lise-Lotte Axelsson, prefekt på institutionen för opera vid SKH.

MAGDALENA BOMAN

dan inom film och tv

Vem gör vad? Titlar på kostymavdelningen, film & tv:

Kostymdesigner: kreativt och konstnärligt ansvarig, arbetsledare, har upphovsrätt.
Assisterande kostymdesigner/ Kostymansvarig: i de fall kostymdesignern inte är kvar under inspelningen, bör en kostymansvarig utses. Alternativt kan rollen tas av assisterande kostymdesigner.
Kostymkoordinator: vanligt då projektet filmas i flera orter/ länder. Annars ligger dessa arbetsuppgifter på kostymansvarig/ assisterande kostymdesigner.
Kostym på plats: ansvarig för all kostym på inspelningsplats, klaffansvarig.
Kostymansvarig statister: vanligt när man jobbar med epok, eller i produktioner med många statister.
Kostymassistent på avdelningen: för- och efterarbete, kostymvård, sömnad, hämta och lämna kostym.

På www.scenfilm.se finns en utförligare beskrivning av titlarna. En komplett beskrivning finns på Teaterförbundets hemsida under avdelningarna 114 Scenografer och Kostymdesigners samt under 104 Film & TV-avdelningen.

Hur planerar du jobbhösten?

Jobbar med ett par nya projekt

Linda Goncalves, mask– och kostymdesigner:

– Just nu går jag på a-kassa och tar det ganska lugnt. Till hösten jobbar jag med ett nytt projekt för Unga Klara och Scenkonst Sörmland. Det är tänkt att vi ska börja i augusti, med premiär i oktober, så nu har vi en del Zoom-möten och läser manus.

Vi får se om restiktionerna lättar i Sverige, men oavsett vad så kommer vi att spela för max 90 personer, mest för skolor, så jag känner mig trygg i det.

Innan coronakrisen jobbade jag med tre teaterprojekt samtidigt: *Determinism* på Dramaten, *Next to normal* på Uppsala stadsteater och *Kurage* på Teater Västernorrland. Det var rätt intensivt. Jag ser denna tid som en chans att göra det jag aldrig hinner med, som att rensa i ateljén. Dessutom har jag just flyttat in i ett nytt kontor och förra året fick jag mitt andra barn, så detta är både en uppbyggnadsfas och en tid för återhämtning.

”Det behövs nya finansieringsformer”

Sara de Vylder, driver tillsammans med Olle Saloranta Strandberg cirkusproduktionsbolaget Saloranta & de Vylder:

– Som egenföretagare inom kulturbranschen gör vi inte så mycket just nu. De produktioner som var planerade i vår har vi istället fått flytta till framtiden. Som *Topos*, en cirkusföreställning för unga som skulle haft premiär i april. Men vi har inte lagt ner firman. Den måste vi hålla levande för våra samarbetspartners, även om vi inte har några direkta inkomster just nu.

– Vi har sökt krispengar, både kommunalt, regionalt och statligt, överlag är jag nog ganska pessimistiskt inställd inför situationen som nu är. Det framgår tydligt att vi behöver nya finansieringsformer för konstnärerna, där makt och medel omfördelas. De som sitter säkert nu är inte de som gör konsten, utan de som administrerar den. En radikal omläggning i hur vi finansierar och distribuerar konst som inte bygger på digitala skärmlösningar, utan fortsatt handlar om mellanmänskliga möten.

”Inga konkret än, lever på sparpengar”

Archana Khanna, casting director:

– Det finns ingen konkret plan att förhålla sig till i höst, men så är det ju alltid för frilansare. Ofta är framförhållningen kort, kanske bara en till två månader. Skillnaden med den här krisen är att jag inte vet om de projekt jag var involverad i innan coronakrisen nu får ekonomiskt stöd till hösten.

– Även sådant som castingkurser och föreläsningar har blivit avbokade i vår, och en filminspelning jag skulle ha jobbat med i höst har nu istället blivit uppskjuten till våren, liksom ett internationellt projekt där finansieringen nu är osäker.

– I det närmaste ska jag att jobba med en ungdomsfilm men bara i juni, processen påbörjades innan coronakrisen men har haft ett långt uppehåll. Just nu lever jag på sparpengar och kan inte uppbära a-kassa på grund av att jag är firmatecknare i närstående företag. Men låter jag firman vila måste jag säga nej till jobb för att få a-kassa. Några krispengar kan jag inte heller söka. Jag talade med kollegor om det häromdagen, att här faller vi castare mellan stolarna. Det visar på skörheten i branschen.

Alliansernas lönekostnader skenar – hoppas på statligt stöd på 10 miljoner

Scenkonstalliansernas lönekostnader skenar när deras anställda saknar jobb. Samtidigt faller de mellan stolarna under coronapandemins krispaket.

Den 15 maj träffade de tre scenkonstallianserna för teater, dans och musik kulturdepartementet. Förhoppningen var att inleda en dialog om de kraftigt ökade lönekostnaderna för respektive verksamhet under coronapandemin. Ett möte som föregicks av en gemensam skrivelse, med en vädjan om ”ett snabbt beslut om extra ekonomiskt tillskott”.

Scen & film ställde följande frågor till Anders Frennberg, vd på Teateralliansen och Benny Marcel, styrelseordförande för Dansalliansen:

Hur ser situationen ut hos er just nu?

– Sett till den ekonomiska situationen har vi aldrig tidigare befunnit oss i ett sådant här allvarligt läge, med färre jobb inrapporterade för våra skådespelare och därmed ökade lönekostnader. Samtidigt är vi ovanligt stolta över att vi finns: Att vara eller inte vara en del av Alliansen kan vara avgörande för att överleva som frilansare just nu. Men vi förväntar oss att staten träder in ekonomiskt, säger Anders Frennberg, vd på Teateralliansen.

– Nu behövs det en krisberedskap. Redan till hösten kommer vi att ha stora utmaningar. Här blir vi mycket beroende av det stöd vi kan få av regeringen.

– Coronakrisen har verkligen påverkat dansområdet enormt och det gick så snabbt, säger styrelseordförande Benny Marcel.

Vad fick ni ut av mötet med kulturdepartementet?

– Det var ett bra möte där vi upplevde att de verkligen lyssnade på oss. Vi berättade att vi behöver veta om vi kan få ett krisstöd för 2020 och diskuterade också 2021, och att vi behöver ett besked i närtid. Det blir annars väldigt svårt att klara 2020. Det finns en viss buffert, men att gå in i 2021 utan den är en väldigt allvarlig situation. Exakt hur mycket vi behöver är svårt att ge en prognos på, men vi har utgått från 10 miljoner. Det skulle vara tillräckligt för att klara 2020 inklusive att hantera en viss nedgång även 2021, säger Anders Frennberg.

– Vi har en pågående positiv dialog om att vi behöver extra budgettillskott för att klara bolagets fortsatta drift, ett bidrag av engångskaraktär på grund av den ekonomiska förlusten till följd av pandemin, vilket är särskilt viktigt eftersom vi inte kan ta del av regeringens krispaket på 500 miljoner till kulturen. Här har vi hamnat i en blind fläck.

– Det är inte jättestora pengar som behövs, men de är livsnödvändiga, säger Benny Marcel.

Scen & film har även sökt Musikalliansen för att få svar på frågorna, men utan framgång.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Hur planerar du jobbhösten?

”Min höst är ren, alla arbetsgivare har dragit i handbromsen”

Emelie Kroon

Anton Eriksson, operasångare:

– Min höst är helt ren. Jag har inga planerade engagemang just nu, vilket det normalt skulle ha varit. Det är som att alla arbetsgivare har dragit i handbromsen.

Jag hann precis bli klar med en produktion i mitten av februari, på Malmö Opera. Sedan ställdes allt in. Det var ändå bra tajmning. Därefter har jag haft flera inställda konserter.

Nu går jag på a-kassa och ägnar mig åt att studera in nytt material och söker de jobb som finns, men just nu ser det ut som att jag får spendera hösten i övningsrummet och gå på de auditions som finns.

Allt är naturligtvis tråkigt och kämpigt, men som frilansare är jag van att anpassa mig till olika situationer. Idag är jag ändå glad att jag lade ner mitt företag för ett par år sedan. Annars hade jag inte fått någon a-kassa.

Victoria är en av få biografer som hållits öppen under våren. Möjligheten att få abonnera en salong har lockat folk till salongerna.

”Kassan sinar fort, det kommer att ta tid för biograferna att återhämta sig”

Richard Letterborn, föreståndare, Biograf Victoria:

– Vi hoppas att vi kan börja öppna upp på riktigt från slutet av sommaren. Men vi är också beroende av våra distributörer, i en bransch som just nu blöder i alla led.

Under våren har vi kört abonnerade salonger för små grupper, exempelvis en familj eller ett kompisgäng. Det är ett sätt att ändå hålla verksamheten levande samtidigt som vi fortsatt följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer slaviskt. Vi har tappat nästan 90 procent av våra besökare.

– Det är tufft, men vi har sett om vårt hus, så än så länge går det hyfsat bra, samtidigt är vi beroende av stöd. Hittills har vi bland annat fått en hyresreducering och permitteringsstöd, men kassan sinar fort. Jag tror att det kommer att ta lång tid att återhämta sig, efter månader med nästan noll i biljettintäkter.

Teaterlokal räddas av mecenat

Efter 27 år på Sveavägen tvingas Teater Pero att lämna sina lokaler. Orsaken är det ansträngda ekonomiska läget, till följd av coronapandemin. Som turné- och gästspelsscen för barn och unga har Pero drabbats hårt av vårens inställda föreställningar. För att inte riskera konkurs redan till hösten valde Pero att säga upp hyreskontraktet för att rädda kärnverksamheten: produktionerna. Samtidigt månar man om att den unika lokalen fortsatt ska användas för just teater. Så blir det nu, tack vare finansmannen Svante Bergström som driver en teaterstiftelse, i syfte att främja teaterverksamhet och stimulera intresset för teater som konstform.

– Det är ett under att lokalen räddas mitt under coronakrisen. Även om barnen förlorar en pampig scen i centrala Stockholm är vi innerligt glada över att staden inte förlorar ytterligare en teaterscen, säger Cecilia Meeuwisse. Den 1 juli tar föreningen Teaterverket, en plattform för scenkonst, över lokalerna på Sveavägen.

Assitej kräver ansvar

”Växla upp!” Våga ge era tjänstemän i uppdrag att beställa föreställningar till hösten nu, trots coronakrisen. Annars finns det kanske inga barn- och ungdomsgrupper kvar våren 2021. Det är Assitejs uppmaning till landets kulturpolitiker i stat, region och kommuner, en skrivelse som inleds med att Teater Pero tvingas säga upp sin lokal. Ett tecken på att de stödåtgärder som hittills har lagts fram för att rädda scenkonsten för de yngsta inte räcker till, menar Assitej.

Fler kammarspel i coronans spår

När scener med folksamlingar inte längre är möjliga, på grund av smittrisken under coronapandemin, kan nu fler kammarspel i Hollywood skönjas. Det hävdar producenten Nicolas Chartier, enligt Sveriges Radios Kulturnytt. Därmed kan sådant som stimmiga scener i barer, folksamlingar på ett torg och andra tagningar som kräver många statister tänkas bli ovanliga framöver, till förmån för de mer intima med kanske bara två skådespelare samtidigt.

Sommarteater trots allt

Majoriteten av sommarens teateruppsättningar ställs in, till följd av coronapandemin. Men två länsteatrar väljer att ändå spela. Dessa är Västerbottensteatern med *Romeo & Julia* och Norrbottensteatern med *Popkvinnor*. Båda spelas utomhus för ett begränsat antal besökare, och med utlovat glest mellan bänkraderna. Det uppger organisationen Länsteatrarna i Sverige.

Finska filmkyssar förbjuds

I takt med att coronarpandemin börjar avklinga i Europa öppnar nu filmproduktionen så sakta upp igen – men med många restriktioner. I Finland förbjuder man exempelvis kysscener och skådespelarna måste klä sig själva. Detta enligt en praktisk handledning för filminspelningar under covid -19 som har tagits fram, bland annat på initiativ av det finska skådespelarfacket (the Finnish Actors' Union), uppger Nordisk film- & tv-fond.

Danmark öppnar teaterlivet – på salivavstånd

Danmark planerar att öppna sitt teaterliv redan 8 juni. Men med vissa restriktioner. Bland annat måste två metersregeln tillämpas på såväl scenen som i salongen. Därigenom vill man hindra att den saliv som skapas när aktörer exempelvis skriker och sjunger på scenen sprids mellan både skådespelare och publik.

Albaniens Nationalteater riven

Under stora protester revs Albaniens Nationalteater i huvudstaden Tirana den 18 maj. Det uppger The Guardian som skriver att aktivister släpades bort av polisen när de ropade slagord som ”en skam” och ”ner med diktaturen”. Byggnaden, som är från 1939, blev Nationalteater 1945 och har överlevt såväl andra världskriget som jordbävningar. Anledningen till att den revs sägs vara att regeringen vill bygga en ny teater, men kritiker menar att det snarare är attraktiv mark för nya bostäder i innerstaden man vill komma åt.

Länsteatrarna i ett ansträngt ekonomiskt läge

Enligt en undersökning som Länsteatrarnas i Sverige har gjort bland sina medlemmar befinner sig merparten i en ekonomisk kris. Orsakerna som uppges är att befintliga stödåtgärder under coronapandemin inte kommer alla länsteatrar tillgodo. Detsamma gäller stöd för korttidspermittering. Allra svårast blir det för de teatrar som inte kan få dessa stöd och inte heller får extra resurser från ägare och huvudmän, skriver man. Därtill riskerar de länsteatrar som har hög egenfinansiering att inte få kompensation för sitt intäktsbortfall. Läs mer på lansteatrarna.se

Film & tv-producenterna larmar om kris

Film & tv-producenterna kräver nya krisåtgärder, med riktade insatser för just producenter. Enligt styrelsen räcker inte de generella stödåtgärderna.

– De är inte anpassade för vår bransch och krispaketet till kulturen omfattar inte produktionsbolagen. Produktionsbolagen hamnar mellan stolarna, säger Eva Hamilton, ordförande, i ett pressmeddelande från årsstämman den 7 maj.

Filminstitutet utlyser stöd till producenter

Den 25 maj utlyste Filminstitutet ett tillfälligt stöd riktat till produktionsbolag. Aktuella sökande är de som arbetat kontinuerligt med produktion av lång spel- och dokumentärfilm. Pengarna lösgörs genom en omfördelning av 30 miljoner kronor som egentligen har lagts undan från tidigare års oanvända efterhandsstöd, med löftet att detta inte ska påverkar 2020 års budget för befintliga utvecklings- och produktionsstöd. Utbetalning av beviljade stöd beräknas ske strax efter midsommar.

Minna Krook får fint pris

Koreografen, regissören, dansaren Minna Krook har tilldelats Cullbergpriset 2020. Minna Krook får priset med motiveringen (i urval) att hon är ”en mästare i att omedelbart fånga sin publiks uppmärksamhet” och för att ”hennes dansföreställningar omfamnar en och till slut är vi inte mentalt utan även oftast fysiskt indragna i hennes verk”.

Minna Krook sitter också med i styrelsen för Teaterförbundet för scen och film. Grattis önskar Scen & film!

Klockren coronateater på Teater Halland

När coronapandemin tvingade Teater Halland att ställa in sin publika verksamhet gick luften ur de anställda. In i det sista försökte teatern hitta vägar för att fortsätta spela.

Räddningen blev pjäsen *Monarkin i slutet av gatan* som till hösten spelas utomhus och att regionen täcker upp för de förlorade intäkterna.

Ola Kjelby

Det är likt vilken kollationering som helst. Regissören Anne Jonsson sitter framför skådespelarna Iskra Kostic och Anders Tolergård samt teamet, som ska arbeta med föreställningen *Monarkin i slutet av gatan*, med premiär i höst.

Stämningen i den stora foajén, med små öar av bordsgrupper glest utspridda, är spänd och förväntansfull. Några möter varandra för första gången, andra har jobbat tillsammans under flera år.

Det är egentligen bara en sak som sticker ut. När Teater Hallands konstnärliga ledare Anna Sjövall håller i den sedvanliga punkten om spelregler för produktionen har en viktig fråga tillkommit: hur ensemblen ska förhålla sig till social distansering under arbetets gång.

Sedan en dryg månad tillbaka är vårens föreställningar *Stolthet och fördom* och *Tårtbagaren* inställda, i och med covid-19.

Det har varit hektiska veckor, berättar Anna Sjövall, med återkommande kontakter med oroliga arrangörer och ett vaket öga utåt, för att hänga med i svängarna om rekommendationer och samlingsförbud.

– I början handlade det mycket om omvärlden, vi ville verkligen fortsätta spela. Så kom beslutet om färre publikantal, snart därpå bakslaget om restriktioner för resor. Vi var på turné i Sverige och besökte gymnasieklasser. Så när de skolorna stängde var det på något sätt omgivningen som tvingade oss att lägga ned.

Sedan dess har arbetet i huset visserligen fortsatt, men på ett

I höst är skådespelaren Iskra Kostic aktuell med föreställningen *Monarkin i slutet av gatan*, som spelas utomhus för mindre barngrupper och med trygga avstånd mellan skådespelare och publik.

helt annat sätt än tidigare. *Stolthet och fördom* har gjorts om till radioföljetong i P4 Halland och *Tårtbagaren* har filmats för de förskolor som inte hann se sina bokade spelningar.

Att teatern kan vara, åtminstone näst intill, säker på att genomföra höstens teaterföreställning beskriver Anna Sjövall som ett lyckokast.

– ”Monarkin” känns ju som klockren ”coronateater”. Pjäsen är en promenad med hörlurar utomhus och publiken består av max 30 barn. Skådespelarna kommer befinna sig på ganska långt avstånd från varandra och gentemot barnen.

I *Monarkin i slutet av gatan* drömmer ett syskonpar sig bort från tillvaron, vilken i föreställningens början illustreras med en våningssäng i furu på teaterns lilla scen. Tillsammans tar de med publiken in i fantasier om framtiden och ut på Monarkområdet, utanför teaterhuset, där skådespelarna blir till avatarer och berättar sagan från barnens perspektiv. Med hjälp av hörlurar kan de fiktiva syskonens röster guida publiken mellan olika stationer.

Utöver de tursamma omständigheterna med höstens satsning får teatern även god

Ola Kjelby

Ola Kjelby

uppbackning från region Halland, som lovat att täcka upp för samtliga ekonomiska förluster. Därmed har Anna Sjövall kunnat lova sina anställda att ingen ska drabbas negativt ekonomiskt. Något som inte minst uppskattats av teaterns frilansare.

– Jag har ju fått samtal från flera frilansare som varit oroliga och undrat om jag kommer att bryta deras kontrakt. Men vi på Teater Halland har sagt att vi vill arbeta som vanligt. De som inte kunde fortsätta spela har inte fått minskade ersättningar eller så. Jag tänker att det är viktigt att institutionerna, när de kan, tar sitt ansvar för frilansarna och försöker vara den stödjande kraften.

För långtidskontrakterade skådespelare har inställda spelningar och hemmasittande som konsekvens inneburit en hel del frustration. Iskra Kostic spelade i nedlagda *Tårtbagaren* och ska nu, en dryg månad efter nedläggningen, påbörja repetitionsarbetet med ”Monarkin”. Hon känner sig inte särskilt orolig för covid-19, utan tycker mest det är skönt att få jobba någorlunda som vanligt igen.

– Det första jag märkte när corona bröt ut var att jag blev extra sugen på att göra det man inte får. När vi inte spelar känner jag att jag bara måste göra det. Så på det sättet väcks ju verkligen en lust och kreativitet. Man vill lösa problemen som står i vägen. I det här projektet är vi en liten ensemble, så vi kommer att kunna kommunicera om vad som känns tryggt och vad som eventuellt känns jobbigt.

Att vara transparent mot varandra är nyckeln för att situatio-

Kostymmästare Astrid Abrahamsson visar upp "manetfisken". En fantasikostym med fiskhuvud, och underkropp som liknar en manet.

nen ska kännas hållbar, menar Iskra och berättar vidare att hon känner sig trygg med att lyfta sina tankar med ledningen och kollegorna på teatern.

– Ingen vet exakt hur de ska bete sig. Det är väldigt skönt. Impulsivt går man in i sina vanliga mönster och sedan stannar alla upp och undrar ”hur ska vi ha mötet egentligen”, till exempel. Alla famlar lite efter hur vi ska göra. Ibland sprider vi ut oss i rummet, eller så tar vi mötet utomhus.

Som frilansare kan det vara svårt att säga emot om man tycker annorlunda. När Anna Sjövall får frågan hur hon som konstnärlig ledare ser på de korttidskontrakterades situation, blir svaret att alla ska känna sig trygga med att tycka till.

– Vi behöver följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer och ingen frilansare ska vara rädd för att bli besvärlig eller säga ifrån, slår hon fast.

På vikarierande kostymmästare Astrid Abrahamssons domäner har inställda föreställningar långt ifrån inneburit sysslolöshet. Som på många andra teatrar har kostymateljén behövt inventeras och till viss mån iordningställas.

– Jag har beställt sådant som saknats, hängt upp skåp, gjort i ordning bland tygerna i förrådet och arkiverat pjäser. Det är hur mycket jobb som helst. Jag har en lista som fortfarande inte helt är avbockad, säger Astrid och skrattar.

Nu jobbar ni med pjäs igen. På vilka sätt arbetar ni annorlunda?

– Förutom att ta varje skådespelares behov på allvar så har vi bestämt att använda handskar, munskydd och handsprit beroen-

Ola Kjelby

Anna Sjövall på sitt kontor.

Ola Kjelby

Repetitioner pågår på teaterns lilla scen

de på situation. Det kommer att bli färre provningar och behöver jag nåla ett plagg så gör jag det inte direkt på skådespelaren.

På ett av borden i ateljén ligger ett stort fiskhuvud, en heltäckande mask som tillhör en fantasikostym med smeknamnet ”manetfisken”.

– Den ska en av skådespelarna ha, när den åker förbi på cykel i en scen, förklarar Astrid. När vi provar den blir ju masken som ett skydd och då kan jag nog komma nära.

Känner du en oro?

– Nej, det gör jag inte. Kan man jobba hemifrån så gör man det och är man förkyld stannar man hemma. Någon oro för att bli sjuk känner jag inte, men det kanske jag borde, svarar Astrid och ler.

För de anställda på kostymavdelningen kan handhygienen komma att bli ett återkommande inslag även efter pandemin, framför allt mellan provningar, tror Astrid.

– Det ser man ju nu att det är mycket färre förkylningar på teatern än annars den här tiden, när folk inte träffas så mycket och tvättar sina händer.

Även Iskra och Anna tror att vi kan se mer av vissa anpassningar i framtiden.

Ola Kjelby

Det städas mer grundligt än någonsin i teaterns lokaler. Här syns Safa Hablous som arbetar både med städning och kostymvård.

– Jag kommunicerar mycket mer nu med kollegor på andra teatrar om hur man kan lösa olika situationer. Det har blivit en gemenskap och en känsla av att vi sitter i samma båt. Det hoppas jag ska fortsätta även efteråt, menar Iskra.

– Jag tror att alla i branschen har lärt sig mycket om digitalisering på kort tid. Vi ska använda det positiva med det, även om jag är stark anhängare till att värna personliga möten mellan människor. Vi behöver också diskutera vad digitalisering innebär och om det alltid är bra. Men det är häftigt när man kan använda ytterligare ett uttrycksmedel, något som kan skapa spännande konst, tycker Anna.

ALEKSA LUNDBERG

Siffror skapar struktur i mitt känslokaos

Jag står i stakmaskinen på hotellets gym, när mobilen plingar till. Meddelandet är från Charlotta, producenten för *Min pappa Marianne*. Jag behöver inte läsa det för att veta vad det handlar om. Premiärhelgens resultat. För att spetsa till dramatiken levereras det samma dag som jag börjar inspelningen av min kommande långfilm, *Ur Spår*.

Ända sedan jag var liten har jag gillat siffror, eller för att vara mer exakt: att räkna och kvantifiera. Det hjälpte mig att skapa struktur i det känslomässiga kaos jag tidvis befann mig i som barn. Inte minst mina prestationer var tydligt mätbara: skolresultaten, de personliga rekorden i simbassängen. Jag har inga problem att ange tid och placering på samtliga lopp jag deltagit i, under de åren jag ägnade mig åt triathlon och långdistanslöpning. Och jag vet såklart hur många procent av totalen som såväl *Offside* som *Cockpit* hade motsvarande öppningshelg.

Jag vill naturligtvis både roa och beröra med mina filmer, tro inte annat. Jag blir själaglad när någon uttrycker sin uppskattning för det som är så personligt för mig. Det känns som att jag blir sedd. Men ge mig en bra siffra, häng en medalj om min hals – och jag gör en Brolin-piruett med knuten näve i skyn.

Jag har förberett mig mentalt. Under 35 000 är ett misslyckande, över 40 000: cigarr. Ett sista intervall river jag av innan jag svettig och lite skakig lyckas öppna meddelandet: ”48 808. Du har en flaska champagne som väntar på hotellrummet!”

När jag sitter i bilen på väg ut till inspelningsplats är jag lika lycklig som jag var när jag i femte klass vann skolmästerskapen i skidor med fyra sekunder. Jag bubblar av jämförelsetal, procentsatser och spekulationer om vad totalen förväntas bli.

Föga anar jag att det om bara några veckor kommer att rapporteras om siffror, tabeller och kurvor i ett helt annat – betydligt dystrare – sammanhang.

Corona är hälsenan som går av för sprintern, punkan för cyklisten eller slaget från vettvillingen som rev av mina simglasögon under Vansbrosimmet: något jag inte tagit höjd för helt enkelt. När biografmarknaden tvärdör en månad senare, tappar *Min pappa Marianne* uppskattningsvis bortåt halva sin publik. Självklart inget att beklaga sig över jämfört med dem som själva blir sjuka eller förlorar nära och kära. Men ändå. Surt.

På något mirakulöst sätt lyckas vi ändå snubbla oss igenom inspelningen av *Ur Spår* och snart ska den också upp på biograferna. Då kan jag börja sifferknarka igen!

Men den här gången ska jag göra som även Sverige borde i en allt osäkrare värld: förbereda mig för att det vi tar för givet idag, möjligen inte finns imorgon. Behovet av att beräkna och modellera lär dock inte minska. Kul för oss som gillar siffror.

MÅRTEN KLINGBERG
FILMREGISSÖR

Dags att söka Smalbensstipendiet 2020!

Smalbensstipendiefonden instiftades 2012 för att utdela ett återkommande stipendium till den eller dem som med teatrala medel utdelar en välriktad spark mot smalbenen på all slags diskriminering.

Fondens stipendium på 10 000 kr utdelas i november 2020.

Ansökningstid 6 september — 4 oktober 2020.

Frågor som ska besvaras i ansökan
1. Beskriv så konkret du/ni kan dina/era visioner, vad du/ni vill uppnå?
2. Beskriv så konkret du/ni kan vad du/ni vill göra om du/ni får stipendiet?
3. Redogör för dina/era kompetenser och erfarenheter i relation till det du/ni vill genomföra.

Ansökningar skickas till: **smalbensstipendiet@teaterforbundet.se**

Fondens styrelse utgörs av Sofia Berg Böhm, Farnaz Arbabi, Jimmy Endeley och Stefan Böhm. Styrelsen kommer att granska och bedöma inkommande ansökningar samt utse stipendiat.

Tidigare stipendiater
2013 Dimen Abdulla för ”På alla fyra”
2014 Evin Ahmad för ”Betongsafari”
2015 Henrik Wenne för ”CANTSPEAK”
2016 Christopher Lehmann för ”Drömmaren”
2017 Alica Tserkovnaja för ”Identitet – vem är jag?”
2018 Adriana Aburto Essén för ”SEXIST, JAVISST?”

En av fem sökande kom från scenkonsten

Drygt 2 100 fria kulturaktörer ansökte om sammanlagt 760 miljoner kronor från Kulturrådet och regeringens krispaket, i vilket Kulturrådet hade 370 miljoner kronor till sitt förfogande.

Runt 75 procent, cirka 1 600 av ansökningarna, kommer från nya sökande som aldrig tidigare har sökt bidrag från Kulturrådet – och som vanligtvis inte brukar få offentligt stöd. Det rör sig om allt från kryssningsfartyg till dansband, men också personer som har en bar eller restaurang där de också arrangerar kultur, säger Kajsa Ravin, generaldirektör på Kulturrådet.

Runt tjugo procent av dessa ansökningar kommer från scenkonstområdet. Här finns också privatteatrarna representerade som annars har hamnat mellan bidragsstolarna, men hur många dessa är kan Kajsa Ravin inte svara på. Däremot konstaterar hon att den geografiska spridningen är stor.

KONSTNÄRSNÄMNDEN

Aktuella utlysningar

Residens inom dans
Residens i Sverige *Sista ansökningsdag 19 aug*
Residens i utlandet *Sista ansökningsdag 20 aug*

Internationellt utbyte och resebidrag
Dans *Sista ansökningsdag 19 aug, 12 okt*
Teater och film *Sista ansökningsdag 1 okt*

www.konstnarsnamnden.se

Tydliga regler styr filminspelningen av Kärlek och anarki

Få filmproduktioner har genomförts under den pågående coronakrisen. I sommar ska berättelsen om Haijbyaffären spelas in. Efter en genomgången smittskyddskurs och en grundligt smittsäkrad inspelningsplan drog Lisa Langseths film ***Kärlek och anarki*** *igång efter påtvingat produktionsstopp.*

Allmänna riktlinjer för smittsäkra inspelningar

Några exempel:
- Nödvändig skyddutrustning ska tillhandahållas av arbetsgivaren.
- Inspelningar ska planeras så att antalet personer på inspelningsplats minimeras.
- Arbete och pauser ska planeras så att onödig närhet mellan människor kan undvikas
- Inspelning av intima scener bör undvikas. Skådespelare har rätt attt avstå från närkontakt med andra, exempelvis kyssar.

Riktlinjerna, som parterna kommit överens om på filmsidan, finns i sin helhet på: www.scenfilm.se och teaterforbundet.se

Haijbyaffären, kärlekshistorien mellan Kurt Haijby och Gustaf V är en av ett fåtal produktioner som ska spelas in i sommar. Den ska bli en miniserie för SVT, producerad av Stella Nova Film. Från början var produktionen tänkt att ske i Ungern. All planering var klar – inspelningsplatser och locations var hittade, det ungerska filmteamet var uppbokat, men coronapandemin och de stängda gränserna satte käppar i hjulen.

Efter stora ansträngningar har Stella Nova, och med sex veckors förskjutning, lyckats förlägga inspelningen till Sverige istället, och den 22 juni drar arbetet igång under tio veckor.

– Vi har fått lägga om allt. Men jag är så otroligt glad över att vi har kunnat rädda produktionen. Våra befintliga finansiärer har valt att gå in med mer pengar i projektet och alla avdelningar har varit så flexibla och verkligen velat ställa om produktionen, säger producenten Lena Rehnberg.

Under våren har ett stort antal filmproduktioner ställts in på grund av coronapandemin, flera har skjutits på framtiden, med stora ekonomiska konsekvenser som följd för produktionsbolagen. I april tecknades ett nytt säravtal mellan Teaterförbundet och Medieföretagen i hopp om att kunna säkra jobb och ersättningar för filmarbetare under pandemin, och för att produktionsbolagen lättare ska kunna kalkylera med eventuella ekonomiska risker.

– Jag är verkligen tacksam för att Teaterförbundet förstod dilemmat som produktionsbolagen står inför. Avtalet betyder otroligt mycket för oss, det gör att vi faktiskt kan genomföra inspelningen i Sverige. Det är alltid svårare för mindre bolag att överleva i sådana här situationer, fortsätter Lena Rehnberg.

Ingen har någonsin varit i en liknande situation tidigare. För Stella Nova Film har omställningen inneburit åtskilliga utmaningar, inte minst med tanke på hur både team och skådespelare ska kunna skyddas från smittospridning. Flytten till Sverige har fördyrat produktionen, dels för att bolaget förlorat den ungerska produktionsrabatten, dels för att teamslönerna i Ungern är lägre än i Sverige. Men avtalet möjliggör att de kan jobba fler tiotimmarspass än tidigare. Faktum är att coronan visar hur bräcklig strukturen i den svenska filmbranschen är: behovet av produktionsincitament har blivit extra påtagligt.

I maj drog inspelningen av Lisa Langseths film *Kärlek och anarki* igång igen, efter ett stopp i mitten av mars, då hade produktionen 3 veckor kvar.

– Vi har gjort jättemånga åtgärder för att kunna säkra inspel-

Bengt Braskered har skrivit manus till serien om relationen mellan Kurt Haijby och Gustav V. Titeln på serien är ännu inte beslutad. I huvudrollerna ses Sverrir Gudnason, aktuell i *Älska mig* på SVT, samt hyllade dramatikern och skådespelaren Staffan Göthe. För regin svarar Lisa James Larsson.m

ningen på ett bra sätt. Bolaget har egna guidelines och riktlinjer. Vi var oroliga för att det skulle bli omständligt, och ta för mycket tid, men det har gått väldigt bra, berättar producenten Frida Asp hos FLX.

Alla i produktionsteamet har fått genomgå en smittskyddskurs innan inspelning, berättar Frida Asp. Varje morgon har en sjuksköterska tagit tempen på de som närvarar vid inspelningen, bolaget har också anställt en vakt som ska se till att alla i teamet håller regeln om social distansering med en och en halv meter.

– Vi har delat in teamet i fyra olika cirklar för att kunna ha respekt för varandra och teamet får bara röra sig i sin egen cirkel under inspelningen. I den innersta cirkeln med skådespelare, mask och kostym, där det inte går att hålla regeln för social distansering, har alla fått vara i karantän under tolv dagar före inspelning. De måste vara helt smittfria. Vi har ordnat med mat till dem under den tiden. Den andra inre cirkeln, det vill säga teamet med absolut anknytning till scenerierna håller en och en halv meters avstånd, de reser med egna bilar, äter separat och under separata tider, säger Frida Asp.

Skådespelarna har sina egna kit, så att smink inte ska blandas. Alla i teamet har handskar och munskydd under inspelning interiört, men mask och kostym har även fått visir och skyddskläder. Teamet har beordrats att ha nya rena kläder på sig varje dag. Professionellt tränade städare, som är sanitetstränade, städar på location både före och efter inspelning. Utöver det ansvarar varje avdelning för att sanera sin egen utrustning varje kväll.

– Vi har extremt noga rutiner, det har varit jättebra för oss, men varje inspelning är ju unik. Efter inspelningsstoppet i mars har vi inte haft några statister över 60 år med oss, endast filmfotografen i teamet är äldre än 60 år, allt för att undvika att utsätta personer som kan utgöra en riskgrupp för smittorisk.

På inspelningen finns endast en skådespelare över 60 år. Honom gick det inte att sätta i karantän innan, då han kommer direkt från annan produktion. Därför skrevs scenerna med skådespelaren om och förlades så mycket som möjligt exteriört eftersom smittoluften blir en annan då, än inomhus.

Utöver detta rengörs extra utsatta ytor som toaletter och handtag varje timme, likaså rengörs all rekvisita och scenografi mellan tagningarna.

– Det har varit otroligt intressant att jobba så här. Jag tror vi kommer att ta med oss nya rutiner in i framtida produktioner. Vi har lärt oss massor, säger Frida Asp.

MAGDALENA BOMAN

”Upphovsrätt är en röd tråd i mitt liv”

Christine Strindberg är ny vd för Teaterförbundets Rättighetsbolag. Sedan 11 maj arbetar hon för att öka möjligheterna till ersättning för upphovspersoner och andra konstnärer.

Det har gått några veckor sedan Christine Strindberg tillträdde den nya tjänsten på Teaterförbundets kansli i Stockholm. Den första tiden har hon satt sig in i organisationen och hur arbetet med upphovsrätten sett ut fram till idag.

Vilka är dina arbetsuppgifter just nu?

– Förutom informationshämtning är det att fortsätta ta fram en strategi för det framtida arbetet. Kommande förhandlingar och avtal ska också börja förberedas, berättar Christine Strindberg.

Hon är väl bekant med upphovsrättsfrågor sedan tidigare och har länge följt utvecklingen på området. Närmast kommer hon från produktionsbolagsgruppen Nent Studios där hon arbetat som chefsjurist för ett 20-tal tv- och filmbolag i olika länder.

– Upphovsfrågorna har varit en röd tråd sedan jag skrev om dem i min uppsats på juristlinjen för 20 år sedan. Därefter har jag också arbetat på bland annat MTG och Viacom, både med svenskt och internationellt perspektiv, säger Christine Strindberg.

Erfarenheter från de tidigare arbetsplatserna innebär att hon kan se på lösningar och överenskommelser från olika håll.

– Hittills har det handlat mycket om rättigheter mellan olika mediabolag. Här på Teaterförbundet kommer jag närmare den enskilde utövarens rättigheter, säger Christine Strindberg.

De senaste decenniernas debatt om upphovsrätt har handlat om allt från yttrandefrihet och nedsläckning av internet till stöld och utnyttjande av andras arbete. Idag handlar frågorna mest om hur kulturskapare ska kunna få ersättning när ny teknik och nya format gör deras verk tillgängliga över hela världen.

Magdalena Boman

Digitalisering, det senaste årets EU-direktiv och Amazon, Apple med flera stora bolags engagemang är också faktorer som har stor inverkan på upphovsrättens villkor.

– Generellt tycker jag att upphovsrätten har en starkare position idag. Fler tar del av kultur i olika kanaler och är mer medvetna om att den som skapar innehållet måste kunna få ersättning för sitt arbete, säger Christine Strindberg.

I KULTURPOLITISKA sammanhang har Rättighetsbolaget en betydelsefull roll som opinionsbildare för upphovspersoner och andra konstnärer. Bland annat för att få fler att se hur viktig kultur är i en demokrati och att den riskerar att dö ut om kulturskapare inte kan få någon ersättning för sina insatser. Här finns sedan tidigare ett samarbete med Klys och flera andra organisationer.

– Gentemot medlemmarna är det bland annat viktigt att ge en bra bild av vilka rättigheter man har som upphovsperson och hur de kan tas tillvara i kontrakt och förhandlingar utan att man uppfattas som motsträvig, säger Christine Strindberg.

Att komma till Teaterförbundets Rättighetsbolag ser hon som att komma ”hem” och till en arbetsplats där kulturutövande är själva grunden som har ett värde i sig.

– Färg och form är ett av mina stora intressen och jag har målat en del samtidigt som jag tycker mycket om dans och musik, samt gärna syr också, säger Christine Strindberg.

Rättighetsbolaget bildades 1995. Sedan dess har betydande resurser delats ut till rättighetshavarna.

PETER REHNFELDT

15 regissörer ger inblickar, reflektioner och uppslag i ny bok. Ett kalejdoskop som väcker filmlust.

SF studios

Alicia Vikander och Eva Green i Lisa Langseths film *Euphoria*.

Filmdagboken visar arbetet bakom kameran

Att göra film från ax till limpa, skulle titeln på den här boken kunnat vara. Nu heter den *Filmdagboken – 15 regissörer om vägen till premiär*. 15 regissörer berättar om sina senaste filmprojekt från frö fram till att publiken bänkat sig. Redaktör för *Filmdagboken* är filmkritikern Jon Asp som i sin inledning skickar med ett påstående att ha i bakhuvudet under läsningen: En långfilm tar allt längre tid att göra men har allt kortare livslängd. Hur påverkar det hur filmare tänker kring val av ämne, finansiering och produktion?

En filmidé må vara hur bra som helst men utan resurser blir det svårt att ro projektet i land. Det visar Olof Spaak med önskvärd tydlighet i sina anteckningar kring filmen *Trädgårdsgatan*. I beslut efter beslut avslår Filminstitutet ansökningar om utvecklingsstöd. Tills filmen plötsligt, när den trots allt ändå nästan är färdig tack vare bidrag här- och därifrån, får utlandsstöd. Därefter antas *Trädgårdsgatan* till en italiensk filmfestival, och Olof Spaak uppmanas skriva ett tacktal.

Lisa Langseths dagboksanteckning börjar istället vid världspremiären av *Euphoria* på Toronto filmfestival. En av branschens största tidningar har mot alla regler sågat filmen redan innan visningen. I en rekapitulation av arbetet med *Euphoria* tar Langseth oss med till det gungfly en produktion är innan den möter sin press och publik. För Jens Assur handlar filmregi om att skapa ett möte mellan skådespelaren och kameran. Men innan han kommer till det mötet med huvudrollsinnehavaren Reine Brynolfsson i *Korparna* så handlar det om att rekognosera, kratta manegen och hitta förutsättningarna för just det mötet. Assur tar också upp ögat bakom kameran, det som möter skådespelaren; att han med sin bakgrund inom journalistiken har ett intresse för trovärdighet och det som skaver.

En sorts skav är Cecilia Björk också ute efter i *En bra vecka för demokratin*, om den politiska Almedalsveckan. Vi följer skapelseprocessen från déjà vu och en idé om att göra samma film igen fast på en annan plats, till att vilja belysa filmaren som medskapare av den politiska verklighet vi alla lever i.

Filmdagboken är ett kalejdoskop av fragment och anteckningar om hur man går tillväga fram till en färdig film och mottagandet av densamma. När boken är läst återstår det bästa: att se alla filmer du just läst om.

GERT LUNDSTEDT

Del 3 i Scen & films miljöserie:

Scenografer studerar hållbarhet i Tyskland

Scenografer och kostymdesigners vill göra scenkonsten mer hållbar. Målet är att lyfta fram arbetsmetoder som ger minskad miljöpåverkan med bibehållet fokus på det konstnärliga.

Allt fler yrkesområden präglas av miljötänkande och hållbarhet. Inom scenkonsten har miljöarbetet utvecklats de senaste åren, men mer finns att göra. För kostymdesigners och scenografer i avdelning 114, handlar det bland annat om att välja bort vissa material och att vara idérik kring återanvändning.

– Man måste ofta kompromissa med sig själv eftersom hållbarhetstänkandet riskerar att kollidera med de ekonomiska förutsättningarna och de konstnärliga ambitionerna, säger Anna Ardelius, ordförande i avdelning 114.

Både hon och kollagan Annika Nieminen Bromberg som driver miljöfrågor har sett hur dekor och dräkter används i ett begränsat antal föreställningar för att sedan aldrig användas igen.

– Men det finns arbetsplatser och uppsättningar där man kommit långt i de här frågorna. Ringenprojektet vid Göteborgsoperan (som Scen&film skrev om i nr 3-20) är ett exempel, säger Anna Ardelius. I september börjar båda på ett magisterprogram vid Stockholms konstnärliga högskola. Där hoppas de bland annat ta fram verktyg som ska kunna användas för att öka hållbarheten i för alla som arbetar med scenografi och kostym.

– Vi har gjort research med olika scenkonstinstitutioner för att kartlägga vilket arbete som pågår och då har vi upptäckt att vår input behövs eftersom vi är frilansare, säger Anna Ardelius.

I magisterprogrammet kommer de att besöka flera länder för att fånga upp arbetsmetoder och tankesätt, bland annat företaget Gerriets fabrik i Umkirch i Tyskland, där det sedan länge finns en nollvision för klimatpåverkan.

I Sverige arbetar institutioner som Riksteatern, Göteborgsoperan och Dramaten allt mer med hållbarhet, liksom leverantörer som Ilmonte och Big Image Systems.

– Det viktiga är att lära sig av varandra. Vi vill knyta ihop alla kontakter och förhoppningsvis ta fram nya metoder som vi kan använda i vårt arbete som scenografer och kostymdesigners. Förhoppningen är att vi ska få till spännande och utmanande möten, kanske i workshopsform med olika scenkonstnärer där vi undersöker processer utifrån hållbarhet, klimatavtryck och konstnärlig vision, säger Anna Ardelius.

PETER REHNFELDT

Jag vill inte vara den som dödade Rolf Skoglund

Jag är på väg ut till Djurgården för att träffa min idol och vän Rolf Skoglund.

Han står vid grinden med svarta solglasögon och ser ut som Wolverine i *X-men*.

Vi ska läsa *Revisorn i Rio,* det har vi gjort flera gånger det senaste åren. Uppsättningen har ständigt blivit uppskjuten.

2015 skrev Mikael Syrén och jag en pjäs till mig och Rolf Skoglund. En dröm gick i uppfyllelse, jag fick jobba med Rolf Skoglund! Min idol sen tonåren. *Salamandern – en eländig komedi* hade premiär på Teater Brunnsgatan Fyra våren 2015. Det var fantastiskt kul. 2018 i januari ringer Rolf. Han vill att vi gör en ny pjäs med mig och Mikael. Vi åker ut till Djurgården och träffar Rolf på ett café. Vi snackar ihop oss och Mikael och jag skriver under våren *Revisorn i Rio*. Den handlar om en indrivare i ett brottssyndikat, Revisorn (Rolf), som har försvunnit med en lastbilslast med guldtackor. Tjugo år senare har brottssyndikatet listat ut var Revisorn gömmer sig – Rio, Rio de Janeiro. Sonny, en hårdnackad gangster, (jag), blir skickad av syndikatet till Rio med en bowlingväska för att hämta hem revisorns huvud. Revisorn var en gång som en far för Sonny. Så uppdraget blir att hitta sin förlorade fader och döda honom.

Tanken slår mig – tänk om jag bär på viruset nu och smittar Rolf så att han dör? Jag håller lång distans i trädgården där Rolf bullat upp med energidricka och äppelkaka.

Vi hade planerat in att göra *Revisorn i Rio* hösten 2018 men så blev det skjutet på till 2019 våren. På våren fick jag veta att teatern hade dåligt med pengar och till slut bestämdes det att den skulle få en premiär tidig höst 2020. Äntligen!! Så kommer corona. Jag snackar med Rolf, han vill absolut göra pjäsen. Han är inte orolig. Jag tänker vi kör. Sen bollar jag det med en kompis och min dotter. Och jag kommer fram till vad är det värsta som kan hända? Det är att Rolf blir smittad och dör.

Vi läser pjäsen igen och jag fnissar för mig själv när jag hör Rolf läsa. Han är så rolig, haha det här är såå kul. Efteråt säger jag:

”Jo, Rolf jag kan inte med att du skulle bli smittad och det skulle hända något, jag tycker det är för jävligt men vi måste skjuta på det igen.”

Jag vet att Rolf blir besviken men han visar det inte. Vi sitter i den fantastiska trädgården i solen och han berättar om olika lägenheter han bott i genom livet. Till slut blir det dags att gå. Jag får en flaska whiskey med mig i present. Vi säger hej då på avstånd och jag går mot bussen. Jag tänker på hur mycket jag tycker om honom.

Och att jag inte vill vara den som dödade Rolf Skoglund.

KALLE WESTERDAHL
SKÅDESPELARE

Söker du ersättning från a-kassan och fakturerar via faktureringsbolag/egenanställningsbolag?

Om du tar uppdrag och fakturerar detta genom faktureringsbolag/egenanställningsbolag ska vi bedöma om vi ska tillämpa regler för anställd eller företagare när du söker a-kassa. Antalet uppdragsgivare har betydelse för vår bedömning.

Om du tar tillfälliga uppdrag som du fakturerar är det viktigt att du får ett avtal eller kontrakt med den uppdragsgivare du utför arbete åt. Vi på a-kassan behöver få en kopia på avtalet mellan dig och den faktiska uppdragsgivaren för att kunna fatta beslut om din ersättning.

Vid avslutat uppdrag är det faktureringsbolaget som utfärdar det arbetsgivarintyg som du ska lämna till oss.

Hör av dig till oss du om du har frågor om hur uppdrag genom faktureringsbolag kan påverka din rätt till ersättning från a-kassan.

UNIONEN A-KASSAN

Du hittar mer information om a-kassa och kulturarbete på vår hemsida unionensakassa.se/kulturarbete. Har du frågor kan du skicka ett meddelande på Mina Sidor. Du kan också ringa oss på 0770-77 77 88.

Succé när musik möter dockteater i Kalevala

När musik- och dockteater förenades i uppsättningen av Kalevala på Åbo Svenska teater visste ingen hur det skulle sluta. Men uppskattningen var stor över att ett traditionellt epos fått nya uttryck.

Musikalartisten Lisa Wermelin berättar om arbetet med föreställningen.

Sara de Basly

Musikalartisten Lisa Wermelin studerade dockteater under ett år i Finland.

Idag bor Lisa Wermelin i Sundbyberg och frilansar som artist parallellt med ett par extrajobb. För knappt ett år sedan bodde hon i Finland och var i full färd med att repetera en banbrytande iscensättning av *Kalevala* – det finska nationaleposet – på Åbo Svenska teater. Det resulterade i en uppsättning som blev omtyckt och uppmärksammad – trots att den tog ut svängarna rejält i att pröva nya sätt för att levandegöra det 170 år gamla eposet.

– För mig har hela det senaste året varit helt fantastiskt. Jag har ibland nästan svårt att förstå allt jag varit med om, det har varit väldigt roligt, utvecklande och lärorikt. Men självklart också ut-

Olika konstformer möts i nationaleposet Kalevala, i regi av Jakob Höglund. Föreställningen är filmad och kommer att sändas på SVT i höst.

manande och krävande, säger Lisa Wermelin när hon nu kan summera alla intryck från tiden hon arbetade med föreställningen.

Det började med att hon sökte till en specialutbildning i Finland med fördjupande kurser i bland annat musik- och dockteater, body percussion och sång. Med bakgrund som musikalartist och skådespelare kände hon att utbildningen kunde ge nya perspektiv på att jobba med röst och rörelse. Ändå har hon aldrig tidigare tvekat inför att pröva olika uttryck för att nå och beröra en publik. Förutom musikal och skådespeleri finns både stand-up, sång och podcastproduktion på hennes cv. Till utbildningen antogs tio musikalartister och tio dockförare.

– Mötet med dockteater var överväldigande. Det är ett mycket större och bredare område än vad många tror. Man kan skapa levande ting av nästan vad som helst, långt bortom dockor och figurer som de flesta förknippar med dockteater. Att på nära håll få vara med om att exempelvis röra en boll och hitta sätt att göra den levande var fascinerande, berättar Lisa Wermelin.

I uppsättningen av *Kalevala* användes bland annat papper, tyg och borstskaft för att skapa dockor och föremål till de fem akter-

Jesper Dolgov

na. För att sedan ge dem liv på scenen samarbetade hela ensemblen med rytm och rörelse. Både musikalartister och dockförare bildade tillsammans en enhet. Kraften från de olika konstarterna gav sammantaget ett extra starkt uttryck, där musikalens påtagligt fysiska kontakt med publiken var en viktig beståndsdel.

– Jag upplever att inom musikal är det väldigt mycket yta. Du står framför spegeln åtta timmar om dagen och kollar dina pirouetter, du blir väldigt självmedveten och innehållet kan vara polerat och bygga på kroppsideal. Oj, vad dockförarna struntade i hur de såg ut. De såg sina kroppar enbart som verktyg, instrument, för att få objekten att verka levande, säger Lisa Wermelin.

Alla delar i föreställningen togs fram genom workshops, där olika övningar och undersökningar ledde fram till det slutliga resultatet. Regissören Jakob Höglund ledde det intensiva arbetet som byggde på skaparglädje och samarbetsanda, men också innebar prövningar av olika slag.

– Det är ett sätt att jobba som tar väldigt mycket tid och kräver tålamod. Vissa dagar kändes det som att vi inte kom någonstans. Dessutom talade vi tre olika språk, berättar Lisa Wemelin.

En av de grundläggande delarna i arbetet var att ensemblen andades tillsammans och med de olika dockorna. På så sätt gick det att få en stark samverkan i både regi, scenografi och koreografi, vilket flera recensenter upplevde som påfallande.

Att välja just *Kalevala* för att få olika konstformer att mötas kan ses som en extra stor utmaning. Eposet bygger på berättelser som sjungits från generation till generation. Versmått, upprepningar och allitterationer hjälpte sångarna att minnas dikterna. För en del kan innehållet verka vara svårt att ta till sig och en aning otidsenligt.

– Från början undrade jag ibland; vad är detta? Men *Kalevala* är en samling livsöden som rymmer ensamhet, smärta och sorg. En tidlös saga om livet, säger Lisa Wermelin.

För den finländska kulturen har *Kalevalas* betydelse varit enorm, och har haft stort inflytande på konsten och vetenskapen. Ännu i dag påverkar *Kalevala* finländarnas uppfattning om finsk kultur och det finska själslivet.

Visst fanns det stunder av tvivel om hur mottagandet skulle bli. Veckorna före premiären var prestationsångesten nästan outhärdlig. Men när vi hade en testföreställning där familjer och vänner var inbjudna lossnade allt, de var helt lyriska. Då visste vi att det är så bra som vi känner att det är, säger Lisa Wermelin.

Flera personer var avgörande i arbetet. Kompositören Robert Kock, scenografen och kostymdesignern Heidi Wikar, textförfattaren Tobias Zilliacus och dockdesignern Heini Maaranen var bara några av dem.

– Tidigt kände jag att vi skapade något banbrytande. Vi vann också Auroramedaljen, som första gången gick till en ensemble. Många reagerade också på att det inte var några män med på scenen, flera tidningar tyckte att det var anmärkningsvärt, vilket är lite tröttsamt, säger Lisa Wermelin.

När hon nu blickar framåt är det svårt att veta vad som kommer att ske framöver. Precis som för många andra i scen- och filmbranschen är det som att en pausknapp trycks ned i yrkeslivet. Inte lätt att planera då, men samtidigt har hon under våren släppt en ep i eget namn med fyra egna låtar. Titeln säger förhoppningsvis något om framtiden: *This Too Shall Pass*.

Vad som däremot kommer att vara bestående är det senaste årets utforskande av olika konstformer i *Kalevala*.

– Om jag fick möjlighet att göra samma sak en gång till skulle jag inte tveka en sekund. Berättelsen skulle absolut fungera för en svensk publik, den säger mycket om hur vi har det idag, säger Lisa Wermelin.

PETER REHNFELDT

Jesper Dolgov

Nyfiken på barns kultur?

Bredda och fördjupa dina kunskaper om barnkultur och barns kulturupplevelser! Centrum för barnkulturforskning har utbildningar på helfart och halvfart, på campus och distans – och ger även en skräddarsydd kurs för dig som redan arbetar inom kultursektorn.

Läs mer på www.barnkultur.su.se

Centrum för barnkulturforskning
Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen

Stockholms universitet

Kulturamas intensivkurser och workshops
– för dig som vill mer!

Intimitet på scen och film
Förbered dig inför audition/antagningsprov
Actionteknik för skådespelare
Devising – Kollektivt skapande
Meisner, Method Acting
Spoken Word, Filmskådespeleri
Gör din egen Self tape, Stand up

Du hittar fler kurser och bokar på
www.kulturama.se/kurser

Teaterförbundet och Folksam gillar dig så mycket att vi tillsammans har tagit fram riktigt bra försäkringar om du skulle bli sjuk eller skada dig. Via medlemskapet kan du köpa en förmånlig sjuk- och olycksfallsförsäkring till ett bra pris. Vill du ha extra trygghet till dina nära och kära kan du också köpa en livförsäkring.

Upptäck mer eller köp på folksam.se/teaterforbundet eller ring 0771-950 950.
Välkommen!

Folksam
För allt du bryr dig om

SCENKONSTSKOLAN PÅ ÖLANDS FOLKHÖGSKOLA

Våra kursföreståndare går vidare mot nya utmaningar och vi vill ersätta dem med lika engagerade och hängivna scenkonstpedagoger som vill föra Scenkonstskolan vidare i vår strävan att erbjuda en av landets bästa förberedande scenkonstutbildningar. Du kan söka ensam eller i par med någon annan.

Ansökan senast 31/8. Tillträde ht 2021 med medverkan i planering, audition etc. under våren 2021.

FÖR MER INFORMATION:
olandsfolkhogskola.se/om-skolan/jobba-hos-oss

Region Kalmar län

ÖLANDS FOLKHÖGSKOLA

Teater Alliansen

Foto: Sylvie Berthou

Nu tar TeaterAlliansens kompetensutveckling snart sommarlov. Vi hoppas kunna genomföra höstens kurser, workshops och seminarier som planerat och att vi ses då.

HÖSTENS PLANERADE AKTIVITETER:

TRENDER OCH TENDENSER INOM SCENKONSTEN
Hur förändras scenkonsten och vad innebär det för skådespelarna?

KOMMUNIKATION MOD, OCH PRESENTATION
med Imor Hermann

RÖRELSE SOM SPRÅK OCH SPRÅK SOM RÖRELSE
med Zoe Katsilerou & Eilon Morris

DUBBNING FÖR FILM OCH TV
med Daniel Sjöberg

SKÅDESPELERI I TV-SERIER
med Elisabet Sevholt

GAGA MORGONTRÄNING FÖR SKÅDESPELARE
med Emma Rozgoni

VIEWPOINTS
med Anne Jonsson

LJUDBOKSINLÄSNING
med Visuellt Ljud

CASTINGKURS
med casting directors inom film och tv

Ytterligare aktiviteter som inte kunde genomföras under våren kan tillkomma. TeaterAlliansen följer de rekommendationer och riktlinjer som råder vilket innebär att vi kan behöva skjuta fram kurser eller genomföra dem online.

LÄS MER OCH ANSÖK PÅ

www.teateralliansen.se/kurser

Info publiceras också löpande på TeaterAlliansens Facebooksida

Vi önskar dig en riktigt fin sommar och hoppas att vi ses snart!

Vi söker dig

DRAMATURG - REGISSÖR - KOREOGRAF - DANSARE - LJUSSÄTTARE - LJUDTEKNIKER - KOSTYMÖR - MASKÖR

Att fungera som bollplank/möjliggörare för upphovspersoner med funktionsnedsättning som vill testa en konstnärlig idé i ett professionellt sammanhang.

Vi kommer arbeta med en pool av konstnärer under projektets gång som kommer delta på olika sätt. **Projektet startar i juni och pågår till december 2020. Beroende på yrkesroll kommer arbetet innebära mellan 1-5 heldagar.** Vårt mål är att genomföra fysiska träffar i projektet, men arbete kommer även att ske digitalt.

Deltagarna i projektet har olika erfarenhet av konstnärligt arbete. Vi söker därför **mångsidiga konstnärer** som är öppna för nya arbetssätt och infallsvinklar. Fokus ligger på att förverkliga de idéer som finns hos våra upphovspersoner, vilket kommer att kräva **erfarenhet, flexibilitet och nyfikenhet** från dig som deltar.

Sista ansökningsdag är 22/6
Urval sker löpande.
Vid frågor kontakta **Helena Melin**
Tel: 0390-41508
Mail: helena@sharemusic.se

*Projektet **INITIUM** finansieras av Arvsfonden. Målet är att personer med funktionsnedsättning ska få bättre möjligheter att utvecklas konstnärligt i en professionell miljö, samt att sprida metoder och exempel för hur fler scenkonstinstitutioner kan arbeta inkluderande. Mer info: **www.sharemusic.se***

MED STÖD FRÅN ALLMÄNNA ARVSFONDEN

SHAREMUSIC & PERFORMING ARTS

Förbundsnytt

Nytt tillfälligt avtal för institutionsteatrar och privatteatrar

På grund av den rådande coronapandemin har Teaterförbundet för scen och film och Svensk Scenkonst tecknat ett tillfälligt säravtal för institutionsteatrar och privatteatrar.

Säravtalet blir bara aktuellt om planerad verksamhet inte blir av på grund av situationer och begränsningar relaterade till coronapandemin. Arbetsgivarna kan då häva visstidsanställningar enligt särskilda villkor. Alla övriga villkor i de centrala avtalen för institutionsteater och privatteater gäller fortfarande som tidigare.

– Vår bransch befinner sig i en mycket svår situation. Vad som gäller i höst och nästa vår är det ingen som vet. Vi har förhandlat fram detta avtal för att teatrarna ska våga dra i gång produktionerna, och därmed kunna skapa arbetstillfällen för våra medlemmar, säger Madeleine Wagemyr, förhandlingschef, Teaterförbundet för scen och film.

Om avtalet hävs gäller följande för visstidsanställda:

• Den anställde har rätt till en ersättning som motsvarar 20 % av kvarvarande lön, minst en månadslön, högst två månadslöner. Det gäller alla anställda, utom upphovspersoner.

• Upphovspersoner får vid en hävning en ersättning som motsvarar 20 % av kvarvarande kontraktsbelopp (grundbelopp och lön), minst en månadslön, högst två månadslöner.

– Vi vill understryka att det här avtalet är tillfälligt, för att möta den akuta och osäkra situation teatrarna står inför. Fokus är att det ska finnas jobb att gå till, säger Madeleine Wagemyr.

Uppsägningsmöjligheten ska gälla enbart för anställningsavtal som träffats under avtalets giltighetstid – och enbart om planerad verksamhet inte blir av på grund av situationer och begränsningar relaterade till coronapandemin.

Förhandlingar om avtalets utformning har pågått under en längre tid med motparten Svensk Scenkonst.

Den 25 maj fattade en majoritet av förbundsstyrelsen beslut om att godkänna avtalet. Avtalet gäller dock från och med den 26 maj. Avtalet har en ömsesidig uppsägningstid om 14 dagar.

På teaterforbundet.se hittar du frågor och svar om det tillfälliga avtalet. Har du frågor kring avtalet kan du också kontakta Teaterförbundets Medlemsrådgivning på jour@teaterforbundet.se

Dramaturgerna först med att genomföra digitalt årsmöte

På grund av coronapandemin var en rad årsmöten i förbundet tvungna att ställas in i mars och april. I slutet av maj höll Dramaturgavdelningen förbundets första digitala årsmöte, följt av Scenografer/Kostymdesigner, Filmregissörerna, Scenkonstregissörerna och Artistavdelningen.

Inbjudan ska ha kommit till din mejl. Har du inte fått någon inbjudan - logga in på Mina Sidor och se om vi har rätt uppgifter till dig!

Teaterförbundet / för scen och film

Förbundsstyrelsen

***Verkställande utskott*: Simon Norrthon** (skådespelare) ordförande, **Christina Olofson** (filmregissör), vice ordförande, **Måns Clausen** (skådespelare), **Minna Krook** (koreograf), **Thomas Nording** (scentekniker) .

Övriga ledamöter: **Mary-Anne Buyondo** (skräddare), **Tove Dahlberg** (operasångare), **Robert Forsman** (säkerhetschef), **Andrzej Glosniak** (dansare), **Therese Hörnqvist** (producent), **Zofi Lagerman** (scenograf), **Martyna Lisowska** (musikalartist), **Aleksa Lundberg** (skådespelare), **Niclas Peyron** (production manager, film), **Pontus Plaenge** (skådespelare/regissör).

Kontakt: Förbundsstyrelsens e-postadresser finns på webben under fliken förbundet/organisationen.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A
Postadress: Box 127 10, 112 94 Stockholm.
Telefon: 08-441 13 00
Öppettider: Vardagar: 9.00–16.30

E-post: info@teaterforbundet.se
Hemsida: www.teaterforbundet.se
facebook.com/teaterforbundet
twitter.com/teaterforbundet
instagram.com/scenochfilm

Förbundsnytt

På de här sidorna kan du läsa om vad som är på gång inom förbundet. På **teaterforbundet.se** hittar du mer information och fler nyheter. Har du tips för sidorna mejla ase.axberg@teaterforbundet.se

Uppföljande enkät om coronapandemin

I april skickade vi ut en enkät med anledning av coronapandemin för att snabbt samla information om hur situationen ser ut för våra medlemmar. En stor andel av medlemmarna svarade på enkäten, vilket har varit mycket värdefullt i möten och diskussioner med politiker och myndigheter kring vilka insatser som behövs för scen- och filmbranschen.

Det är fortsatt osäkert hur arbetsmarknaden inom scen och film ser ut framöver, och situationen ändras hela tiden.

Vi planerar nu att inom kort skicka ut en uppföljande enkät om coronapandemins konsekvenser - för att ha ett bra underlag i våra kommande kontakter med politiker och myndigheter.

Vi har justerat innehållet efter synpunkter och frågor från svaranden i den tidigare enkäten, så att det ska vara lättare att ge korrekta svar om anställnings- och uppdragsformer.

Trygghetsrådet TRS: Blir du av med dina uppdrag?

Trygghetsrådet TRS ger stöd till dig på din resa mot ett nytt arbete – om du har blivit uppsagd eller avslutar en tidsbegränsad anställning i en organisation som är ansluten till trygghetsrådet TRS genom Svensk Scenkonst eller Teatercentrum.

De flesta frilansare går från en tidsbegränsad anställning till en annan tidsbegränsad anställning. Om man är anställd under en begränsad period, till exempel sex månader, är man tidsbegränsat anställd. Det kan också kallas visstidsanställning, anställning för viss tid.

Även frilansare/tillfälligt anställda kan ansöka om stöd. Men om du bedriver din frilansverksamhet i eget företag kan du inte få stöd av TRS.

Läs mer om vilket stöd du kan få på TRS hemsida, www.trs.se

Utbetalningar från Copyswede i höst

Tidigare år har ersättningar för privatkopiering och kabel-tv betalats ut i juni årligen. Ersättningen rörde visningar som skett två år tidigare. Enligt en ny lag ska ersättningarna nu betalas ut senast efter 9 månader.

För att komma ikapp betalades denna ersättning därför ut två gånger under 2019, i juni betalades ersättningen för 2017 och i december betalades ersättningen för 2018.

Från och med i år betalas ersättningarna ut i september/oktober.

STÖD HJÄLPFONDEN

SÅ KAN TEATERFÖRBUNDET HJÄLPA FLER MEDLEMMAR

Många frilansare står nu helt utan inkomster. Många av dem är egenföretagare utan möjlighet till stöd från trygghetssystemen. Många känner oro och maktlöshet inför sin situation.

Teaterförbundet för scen och film har sedan flera år tillbaka en hjälpfond för stöd till behövande medlemmar. Nu behövs den fonden mer än någonsin.

Swisha ditt bidrag till
123 19 194 97
eller betala till
bg 5803-2236.

OBS! Märk
inbetalningen
”Hjälpfonden”

Kalendarium

15 jun **Förbundsstyrelsemöte**
(Teaterförbundet för scen och film)

15 jun **Questioning and experimenting**
with theater and mask. Workshop i Malmö för skådespelare.
(Teateralliansen och Teatercentrum Södra)

15 jun **Gaga och gruppimprovisation**
Kurs i Stockholm om Gagans rörelsespråk för skådespelare. (Teateralliansen)

31 aug **Förbundsstyrelsemöte**
(Teaterförbundet för scen och film)

31 aug **Workshop: Movement as language/**
Language as movement. The workshop introduce participants to their interdisciplinary approaches to movement, voice and rhythm. Stockholm.
(Teateralliansen och Dansalliansen)

04 sep **Workshop: Fascia flow**
Kurs för dansare och koreografer för att ge kunskap om hur du kan aktivera kroppen på ett annat sätt och jobba mer hälsosamt. Göteborg. (Dansalliansen, Danscentrum Väst och Kulturakademin)

05 sep **Hjärt- och lungräddning för filmarbetare**
Syftet med kursen är att kunna minimera riskerna på en filminspelning. (Teaterförbundet för scen och film och Kulturakademin)

07 sep **Workshop: Embodied Awareness**
Med Helena Franzén i Malmö.
(Danscentrum och Dansalliansen)

13 sep **Kurs: Dubbning för film och tv**
Kurs för skådespelare med Daniel Sjöberg. Stockholm. (Teateralliansen)

14 sep **Workshop i Göteborg: Dansfilmlabbet**
Koreografer, kompositörer och filmfotografer möts i nya konstellationer. (Danscentrum, Dansalliansen, Kulturakademin m fl)

5 okt **Förbundsstyrelsemöte**
(Teaterförbundet för scen och film)

12 okt **Förbundsmöte i Stockholm**
(Teaterförbundet för scen och film)

12 okt **Kurs: Skådespeleri i tv-serier**
Finslipa ditt skådespeleri för de krav som tv-serier ställer. Göteborg. (Teateralliansen och Kulturakademin)

28 nov **Workshop: Complex simplicity**
Workshop för dansare och koreografer med Sita Ostheimer. Göteborg. (Dansalliansen, Danscentrum Väst, Kulturakademin)

Tid att lyssna och läsa

Semester på hemmaplan ger mer tid i hängmattan för att läsa och lyssna. Scen & film har inventerat bok- och ljudhyllan och tipsar om skönlitterära äventyr för sommarledigheten.

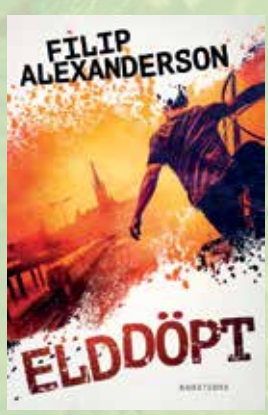

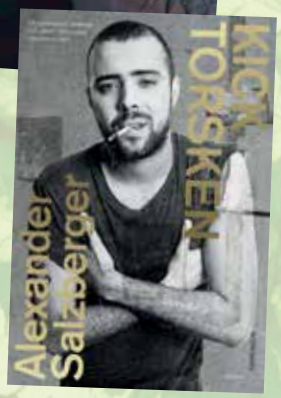

Evin Ahmad jojoar läsaren mellan tugget i Akalla och andningsövningar på dramahögskolan i Stockholm i sin samtidshistoria *En dag ska jag bygga ett slott av pengar*.

Filip Alexandersons övernaturliga thriller *Elddöpt* är brutal och binder en tidsbåge mellan grymma ritualer i 1850-talets Växjö och tutande bilar i Stockholmsnatten.

I **Bengt Järnblads** *Vems fana bär du?* drabbas och slits den unge skådespelaren Elias av och mellan revolutionsromantik och kärlek när han träffar Bente.

Alexander Karims Jonas genomlever sin egen våldsamma död, för att dagen efter vakna upp dagen innan den ägde rum, i *Den extraordinära berättelsen om Jonas Paulssons plötsliga död*.

Petra Revenues *Modersgölen* utspelar sig i nutid, men blickar via övernaturliga inslag och den vackert belägna sjön Modersgölen långt tillbaka i tiden till förbannelser och häxjakter.

Alexander Salzberger har i *Kicktorsken* skrivit om sin scenmonolog till ett prosaäventyr om den missbrukande Alexander på Östermalm, som drivs av drömmar att lyckas, och att stå på scen.

Suzanna Dilbers huvudperson Caroline lämnar allt och rymmer fältet upp till Lofoten; hon flyr sig själv, en sorg och sitt liv med Adam i relationsromanen *Förlist*.

I **Johan Ehns** ungdomsroman *Down under* lämnar Jim, 19 år, ett kaos och hamnar hos konservativa släktingar som inte kan acceptera att han är homosexuell.

Jonas Karlsson låter den pensionerade regissören Ingmar betrakta och fundera kring samtiden ur ett teaterperspektiv i sin underhållande roman *Regnmannen – en trädgårdsberättelse*.

I **Joel Mauricio Isabel Ortiz** *Sången om en son* konfronterar Noo-Angel sin pappa med ”de gamla såren”, efter att vare sig ha lovsjungits eller älskats av sina svenska adoptivföräldrar.

Sven Wollters *Britas resa* börjar i ett svinkallt 1949, och berättar om två kvinnoöden med närmare trehundra år emellan; om två Britor som båda slåss, flyr, lever och tar för sig av kärleken.

Alla ovan nämnda böcker hittar du i tryckt och/eller uppläst form. Du hittar dem i bokhandlarna, och med all säkerhet på våra bibliotek.

Urval av Gert Lundstedt